

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἡμετέροις φρ. 12, ἐν ἑλλοδαπῇ φρ. 20. - Ἀποσυνδρομαζέ-
χονται ἀπὸ τῆς συνδρομῆς οἱ ἀποσυνδρομηθέντες καὶ οἱ ἐν ἰτησίᾳ ἔχοντες. - Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

9 Νοεμβρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ
ΑΝΘΙΜΟΥ ΓΑΖΗ

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγίδος ἐκοινοποιήθη ἡ-
μῖν παρὰ τοῦ Σ. ἀρχιμανδρίτου Διονυσίου Βερσῆ, ἀνῆκε δ'
αὕτῃ εἰς τὸν συγγενὴ αὐτοῦ, τὸν ἀειμνηστον Ἀνθίμον
Γαζην, ἓνα τῶν πρώτων ιδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. Ἰ-
διαιτέρα πατρίς τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ ἦν ἡ Θεσσαλικὴ Μα-
γνησία. Σ. τ. Δ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις
ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***]
Συνέχεια: ἰδὲ σελ. 698.

II ΓΕΦΥΡΑ

Διὰ νὰ ἴδῃ τις τὸν λαὸν τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως, πρέπει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πλευστὴν γέφυραν,
ἣτις ἔχει μῆκος ἐνὸς τετάρτου μιλίου περίπου,
καὶ συζευγνύει τὸν Γαλατᾶν ἀπὸ τῆς μάλιστα
προεξεχούσης αὐτοῦ ἄκρας πρὸς τὴν ἀντίθετον ὀ-
χθὴν τοῦ Κερατίου κόλπου καταντικρὺ τοῦ με-
γάλου τζαμίου τῆς Βασιδῆ Σουλτάνας (Γενί —
Τζαμί). Καὶ αἱ δύο ὄχθαι εἶνε γῆ εὐρωπαϊκὴ καὶ
ὅμως δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ γέφυρα αὕτη τοῦ
Χρυσοῦ Κέρατος συνενώνει τὴν Εὐρώπην μὲ τὴν
Ἀσίαν, διότι ἐν τῇ Σταμπούλ ἐκτὸς τῆς γῆς οὐ-
δὲν ἄλλο ὑπάρχει εὐρωπαϊκὸν, ἀσιατικὸν δὲ χρῶμα
καὶ χαρακτῆρα ἔχουσι καὶ τὰ ὀλίγα χριστιανικὰ
προάστεια, ἅτινα τὴν περιστέφουσι. Τὸ Χρυσοῦν
Κέρας ἢ ὁ Κεράτιος Κόλπος, ὅστις ἔχει ὅψιν πο-
ταμοῦ, διαχωρίζει ὡς ὠκεανὸς δύο κόσμους ἀπ'
ἀλλήλων. Αἱ περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ συμβαινόντων
εἰδήσεις, αἵτινες κυκλοφοροῦνται ἐν Γαλατῇ καὶ
Σταυροδρομίῳ ζῶνται, καθαφαί, λεπτομερεῖς, σχο-
λιασμέναι, δὲν φθάνουσιν εἰς τὴν ἀπέναντι ὀχθὴν
εἰμὴ ἡκρωτηριασμέναι καὶ συγκεχυμέναι, ὡς τις
μακρόθεν φθάνουσα ἡχώ· ἡ δὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν
Ἀσίαν προσώπων καὶ πραγμάτων, ἔστω καὶ τῶν
μεγίστων, φήμῃ σταματᾷ ἐνώπιον τοῦ μικροῦ
ἐκείνου ὕδατος, ὡς ἐνώπιον προφυργίου ἀνυπερ-
βλήτου· καὶ διὰ τῆς γεφύρας ταύτης, ἐφ' ἧς δια-
βαίνουσι καθ' ἐκάστην δεκακιςμύρια πρόσωπα,
διέρχεται κατὰ δεκαετίαν μία ἰδέα.

ΤΟΜΟΣ Ι΄ - 1880

Ἐκεῖ ἱστάμενος βλέπεις περὶ αὐτοῦ ἐνὸς
πλέον σου ὅλην τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἐντὸς μιᾶς
ὥρας. Δύο ἀνθρώπινα βεῦματα συναντῶνται καὶ
συγχέονται ἀκαταπαύτως ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ
ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως, παριστῶντα θέαμα, οὐ-
τινος βεβήκως ὥχρα μόνον εἰκόνες εἶνε αἱ ἀγο-
ραὶ τῶν Ἰνδιῶν, αἱ πανηγύρεις τοῦ Νῆνι Νοργο-
ρόδ, καὶ αἱ ἐορταὶ τοῦ Περίου.

Ὅπως ἴδῃς τι, πρέπει νὰ προσηλωθῇς εἰς μι-
κρόν τι διάστημα τῆς γεφύρας, καὶ νὰ βλέπῃς
μόνον ἐκεῖ. Ἐὰν στρέφῃς τῇδε κακίσει ἀορίστως
τοὺς ὀφθαλμούς, ἡ θέα ἀποθαρσύνεται καὶ ἡ κε-
φαλὴ σου ζαλίζεται. Τὸ πλῆθος διακρίνεται κατὰ
μεγάλαν κύματα, ὧν ἕκαστον παρουσιάζει μυρία
χρώματα, ἕκαστον δ' ἀνθρώπων σύμπλεγμα ἀντι-
προσωπεύει καὶ ἐν σύμπλεγμα λαῶν. Ἀς φαντα-
σθῇ τις οἷονδ' ἡ ποτε ἄθροισμα τύπων, ἐνδυμασιῶν
καὶ τάξεων κοινωνικῶν, καὶ τὸ πλέον παράδοξον·
οὐδέποτε θὰ κατορθώσῃ νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν τινα
περὶ τῆς μυθώδους συγχύσεως, ἣτις παρουσιάζε-
ται ἐπὶ τῆς γεφύρας ἐκείνης ἐντὸς εἴκοσι βημά-
των καὶ ἐν διαστήματι δέκα λεπτῶν. Ὅπισθεν
ὀμίλου ἀχθοφόρων τούρκων, κυρτῶν ὑπὸ βάρῃ ὑ-
πέρογκα, προχωρεῖ φρεσίον ψηφοθετημένον μὲ κό-
χλους καὶ ἐλέφαντα, ὅθεν προκύπτει ὀλίγον ἡ
κεφαλὴ κυρίας ἀρμενίας· ἐκατέρωθεν δ' αὐτοῦ εἰς
βεδούινος τυλιγμένος εἰς μανδύαν λευκόν, καὶ
εἰς γέρων τούρκος μὲ σαρίκιον ἐκ πανίου βαμβα-
κεροῦ καὶ μὲ καφτάνιον γαλάζιον, παρὰ τοῦτον
δ' ἐλαύνει ἔφιππος νεανίας ἑλλήν ἀκολούθου-
μος ὑπὸ τοῦ διερμηνέως του μὲ κεντηθούμε-
νον καὶ δεξιότητος μὲ μεγάλῃ κωνοειδῇ κίδα-
ριν, καὶ χιτῶνα ἐκ τοιχῶν καμῆλου, ὅστις παρα-
μερίζει, ὅπως ἀφήσῃ ἐλευθέρην διάβασιν εἰς τὸ
ὄχημα εὐρωπαϊοῦ πρεσβευτοῦ, οὗτινος προηγείται
πρόδρομος, φέρων χρυσὰ σεσημένα εἰς τὴν στολὴν
του. Ταῦτα δὲ πάντα δὲν βλέπονται, ἀλλὰ δια-
βλέπονται μόνον. Πρὶν δὲ στραφῇς πρὸς τὰ ὀπί-
σω, εὐρίσκεσαι ἐν μέσῳ ὀμίλου περσῶν, μὲ τὰς
πυρκαμιοειδεῖς κιδάρεις τοῦ Ἀσραχάν, μεθ' οὓς δια-
βάντας βλέπεις ἐνώπιόν σου ἐβράτιον ἐνσεσαγμένον
εἰς τὸ ἀρχαῖόν του κίτρινον φόρεμα, ἀνοιχτὸν ἐ-
κατέρωθεν γύφτισσεν ἀντικεπὴ καὶ ἀκένιστον φέ-
ρουσαν νῆπιον ἐντὸς σάκκου κοσμημένου εἰς τὴν ῥά-
χιν τῆς ἱερᾶς καθολικῆς μετὴν ῥάβδον καὶ τὸ προσ-
ευχητάριον· ἐν ᾧ διὰ μέσου πλήθους ἀδιακρίτου
ἐλλήνων, τούρκων καὶ ἀρμενίων προχωρεῖ ἀντικρά-

ζων:—Τόπον!—παχὺς εὐνοῦχος ἔφιππος, προηγούμενος ἀμάξης τουρκικῆς, ζωγραφισμένης μὲ ἀνθη καὶ πτηνὰ, φερομένης ἐντὸς τῆς γυναικῆς τουρκικοῦ χαρμελίου, ἐνδεδυμένης ἰώδη καὶ πράσινα μὲ μεγάλας λευκὰς καλύπτρας· ὅπισθεν δ' ἐπακολουθεῖ ἀδελφὴ τοῦ ἐλέους, ἀνήκουσα εἰς νοσοκομεῖόν τι τοῦ Σταυροδρομίου, παρακολουθουμένη ὑπὸ δούλου ἀφρικανοῦ κρατούντος πίθηκον, καὶ ὑπὸ ἱστοριολόγου, φέροντος στολὴν νεκρομάντεως. Καί, τοῦτο ὅπερ εἶνε φυσικὸν μὲν, ἀλλὰ φαίνεται παράδοξον εἰς τὸν νέηλον, ὅλοι οὗτοι οἱ ἀνθρώποι, οἱ τόσον διάφοροι, συναντῶνται καὶ διαβαίνουν, χωρὶς νὰ ἴδωσιν ἀλλήλους, ὅπως τὰ πλήθη τοῦ Λονδίνου. Κανεὶς δὲν σταματᾷ, ὅλοι τρέχουσι κατεσπευσμένως, καὶ μεταξὺ ἐκάστον προσώπων δὲν ἀπαντᾷς ἐν μόνον ὕπερ νὰ γελᾷ. Ὁ ἀλβανὸς μὲ τὴν λευκὴν φουστάνέλλαν καὶ τὰ πιστόλια εἰς τὴν ζώνην διαβαίνει παρὰ τὸν τάταρον φοροῦντα ἐνδύματα ἐκ προβάτων· ὁ τοῦρκος ἐποχούμενος ἐπ' ὄνου πολυτελῶς ἐπισεσπασμένου διολισθαίνει μεταξὺ δύο σειρῶν καμήλων· ὅπισθεν δὲ τοῦ ὁδοκατασκευῆς ὑπασπιστοῦ μικροῦ βασιλόπαιδος, καλισμένου ἐπὶ κέλητος ἀραβικοῦ, βαίνει βαρέως ταλαντευομένη ἄμαξα φορτωμένη μὲ τὰ παράδοξα ἐπιπλα καὶ σκεύη οἰκίας τουρκικῆς. Ἡ μουσουλμανὶς πεζὴ, ἡ δούλη κεκαλυμμένη, ἡ ἑλληνὶς μὲ τὸ ἐρυθρὸν πιλίδιον, καὶ τὴν κόμην κρεμαμένην ἐπὶ τῶν ὤμων, ἡ μελιταία κουκουλωμένη μὲ τὴν μαύρην καλύπτραν τῆς, ἡ ἐβραία φέρουσα τὴν ἀρχαιοτάτην τῆς Ἰουδαίας στολὴν, ἡ μαύρη τυλιγμένη εἰς ποικιλόχρωμον σάλιον τοῦ Καίρου, ἡ τραπεζοῦντιά ἀρμενικῆς, μέλαινα ὅλη καὶ κεκαλυμμένη ὡς φάσμα νεκρώσιμον, εὐρίσκονται πολλάκις εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σειρὰν, ὡς ἂν εἰ ἦλθον ἐκεῖ ἐπὶ τῆς καὶ ἐναμίλλως. Μωσαϊκὸν φυλὸν καὶ θρησκείων ποικίλον, ἀδιαλείπτως συντιθέμενον καὶ διαλυόμενον μετὰ ταχύτητος, ἦν ἀδυνατεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τὸ πνεῦμα. Ὡραῖον εἶνε καὶ νὰ ἔχῃ τις τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ πάτωμα τῆς γερύρας, καὶ νὰ μὴ βλέπῃ ἄλλο τι παρὰ τοὺς πόδας. Τότε βλέπει διερρομένους ἐνώπιόν του ὅλας τὰς ὑποδέσεις τοῦ κόσμου, ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀδάμ μέχρι τῶν ὑποδημάτων τοῦ τελευταίου συμμοῦ τῶν Παρισίων· κίτρινα τουρκικὰ παπούτσια, ἐρυθρὰ ἀρμενικὰ, κυανὰ ἑλληνικὰ, μαύρα ἐβραϊκά· σανδάλια, καὶ μεγάλα ὑποδήματα τοῦ Τουρκεστάν, περινητῆδες ἀλβανικὰς, ὑποδήματα ἀνοικτὰ, γαμβάδες μυριοχρόμους τῶν μικρασιατῶν ἱππέων, ἐμβάδας χρυσοκεντήτους, ἀλπαργάτας ἰσπανικὰς, ὑποδέσεις ἐξ ὀλοσηρικοῦ, ἐκ σχοινίου, ἐκ ῥακῶν, ἐκ ξύλου καὶ τόσον πυκνάς, ὥστε ἐν ᾧ βλέπει τις μίαν, διαβλέπει συγχρόνως ἄλλας ἐκατόν. Ἐὰν δὲ δὲν προσέχῃ τις καλῶς, κινδυνεύει ν' ἀνατραπῇ κατὰ πᾶν βῆμα· διότι ὅτε μὲν ἐπέρχονται ὑδροφόροι νωτοφοροῦντες ἀσκούς κολοσσικίους ὕδατος, ὅτε δὲ ῥωσὶς ἔφιππος, ἄλλοτε τάγμα στρατιωτῶν αὐτοκρατορικῶν, φερόν-

των στολὴν ζουαδικήν, ὕπερ νομίζεις ὅτι χωρεῖ πρὸς ἐξοδὸν, ἄλλοτε δὲ ἄλλοις ἀχθοφόρων ἀρμενίων, οἵτινες φέρουσι στήριζόμενοι ἀμοιβαίως ἐπὶ τῶν ὤμων ἀλλήλων καὶ ἀνὰ δύο μακροτάτους μοχλοὺς, ἐξ ὧν κρέμονται σφαῖραι ἐμπορευμάτων ὀγκωδέσταται, καὶ ἄλλοτε πάλιν πλήθη τούρκων ὀρμῶντα πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς γερύρας, ὅπως ἐπιβῶσιν εἰς τὰ ἀτιμόπλοια. Καὶ συμβαίνει τότε ἐκεῖ θόρυβος, ὀχλοβοή, μῆγμα φωνῶν παραδόξων, τόνων λαρυγκωδῶν, ἡχῶν ἀσθματικῶν, ἐπιφωνημάτων ἀκαταλήπτων, ὧν ἐκ τοῦ μέσου μόλις φθάνουσιν ἐκ διαλειμάτων εἰς τὰ ὦτα καὶ λέξεις τινὲς ἰταλικαὶ ἢ γαλλικαὶ, αἵτινες ἀποτελοῦσι σημεῖα φωτεινὰ ἐν τῷ μέσῳ βαθυτάτου σκότους. Ἀλλ' οἱ μεγαλιτέρων ἐντύπωσιν προξενούντες ἐν τῷ πλήθει τούτῳ εἶνε οἱ Κιρκάσιοι, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χωροῦσι βραδέως ἀνὰ τρεῖς καὶ πέντε ὁμοῦ· ἄνδρες βαθυγένειοι, μὲ τρομερὰν ὕψιν, φέροντες μέγαν πῖλον τριχωτὸν κατὰ τὸν τρόπον τῆς πρώτης νεαπολιτικῆς φρουρᾶς, μακρὸν μέλαν κατὰ τὸν ἑγγεῖριδιον εἰς τὴν ζώνην καὶ χρυσὴν φουσκοθήκη εἰς τὸ στήθος· ἀληθεῖς ὕψεις ληστών, ὧν ἕκαστος φαίνεται, ὅτι ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ πωλήσῃ κόρην ἢ ἀδελφὴν, καὶ ἔχει βαμμένης τὰς χεῖρας του εἰς ῥωσσικὸν αἶμα. Ἀκολουθῶντες οἱ Σύροι φέροντες ἐνδύματα ὅπως ὁ κατὰ Βυζαντινοὺς δαλματικὸς χιτὼν καὶ τὴν κεφαλὴν τυλιγμένην μὲ μανδήλιον ἔχον χρυσοῦς γραμμάς· οἱ βοῦλγαροι μὲ ἐπανωφόριον χονδροειδέστατον, καὶ μὲ πῖλον γουνωτὸν· οἱ γεωργιανοὶ μὲ πιλίδιον ἐκ δερμάτος βερνικωμένου καὶ χιτῶνα προσκολλημένον στενῶς εἰς τὸ σῶμα διὰ γύρου μεταλλικοῦ οἱ Ἕλληνες τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, σκεπασμένοι ἀπ' ἐπάνω ἕως κάτω μὲ κεντήματα, μὲ θυσάνους καὶ μὲ κομβία στίλβοντα. Τὸ πλῆθος ἐν τούτοις καὶ ἀρχαιοῦται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν· ἀλλ' αἶφνης προχωροῦσιν ἄλλαι τάξεις πυκνόταται, κυματιζόμεναι ἀπὸ καλύμματα τῆς κεφαλῆς ἐρυθρὰ καὶ λευκὰ ἀσπίδια, ἐκ μέσου τῶν ὁποίων ἐξέρχονται πῖλοι καὶ λινδρικοὶ, ἀλεξήλια καὶ κτενίσματα πυραμιδῶδη κυρίων εὐρωπαίων, ἅτινα φαίνονται ὡς ἐπιπλέοντα καὶ ὠθούμενα πρὸς τὰ ἐμπρὸς ὑπὸ τοῦ μουσουλμανικοῦ χειμαρῶτος. Ἐκπληξιν προξενεῖ καὶ μόνον ἡ ποικιλία τῶν κληρικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν. Ἐδῶ λάμπει ἡ κορυφὴ καπουκίνου, ἐκεῖ πυργοῦται τὸ γιαννιτσαρικὸν σαρίκιον οὐλεμᾶ, παρέκει κυματίζει ὁ μέγας πέπλος ἀρμενίου ἱερέως. Διαβαίνουν ἱμάμινες μὲ χιτῶνα λευκόν, καλογραφίαν τοῦ τάγματος τῶν πέντε δεσποτικῶν σιγμάτων, ἱερεῖς τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ φέροντες πρασίνην στολὴν, καὶ σπάθην εἰς τὸ πλευρόν, ἀδελφοὶ δομινικανοὶ, προσκυνηταὶ ἐπιστρέψαντες ἐκ Μέκκας, φέροντες ἀπὸ τοῦ τραχήλου κρεμαμένον τέλεσμα, ἱεροῦται, δερβίσιδες—καὶ τοῦτο εἶνε ἀληθὺς παράδοξον—δερβίσιδες, οἵτινες ἐν μὲν τῷ τζαμίῳ σκληραγωγοῦσι τὸ σῶμα εἰς ἐξ-

λασμόν τῶν ἀμαρτημάτων, διαβαίνουν δὲ τὴν γέφυραν κρατοῦντες ἀλεξήλιον πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ἐν δὲ τῇ συγχύσει ταύτῃ συμβαίνουν, ἐὰν προσέξῃ τις καλῶς, μυρία πράγματα νοστιμώτατα. Εὐνοῦχος τις βλέπει ταυρηδὸν χρυσιανὸν νεκρὸν κομψοπρεπῆ, ὅστις ἔρριψε βλέμμα λίαν περιεργὸν ἐντὸς τῆς ἀμάξης τῆς κυρίας τοῦ ἐταίρου γαλλοῦ, ἐνδεδυμένη κατὰ τὰ τελευταῖα δείγματα τοῦ συμμοῦ, ἀκκίζεται βηματίζουσα πρὸς παταδόπουλον ἀδαμαντοστόλιστον καὶ χειροκτισμένον· κυρία τῆς Σταμπουλὺ ὑποκρίνεται ὅτι διορθώνει τὴν καλύπτραν τῆς, διὰ νὰ κρυφουκταῖ τὴν οὐρὰν τοῦ φορέματος κυρίας Σταυροδρομίτισσας· ἀξιωματικὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἱππικοῦ ἐν μεγάλῃ στολῇ σταματᾷ ἐν τῷ μέσῳ τῆς γερύρας, σφίγγει τὴν μύτιν του μὲ τὰ δύο δάκτυλα, καὶ ἐκτοξεύει εἰς τὸ κενὸν καὶ εἰς ὄντινα κολλήσῃ μίαν ὀβιόττητα ἱκανὴν νὰ προξενήτῃ φρίκην· γόης, λαβὼν παρὰ πτωχοῦ τινος κηκομοίρη κερμάτιον, τελεῖ ἐπὶ τοῦ προσώπου του χειρονόμημα καθολιστικόν, ὅπερ θέλει τοῦ θεραπεύσῃ τοὺς πάσχοντας ὀφθαλμοὺς· οἰκογένεια περιηγητῶν ἀφιχθεῖσα αὐθημερὸν ἀπεπλανήθη σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐν μέσῳ τῆς τύρβης τοῦ ἀσιατικοῦ σκυλλολογίου, καὶ ἡ μὲν μήτηρ ἀναζητεῖ τὰ τέκνα τῆς, ἅτινα κραυγάζουσι, τὸ δὲ πλῆθος βλέπει πῶς νὰ διέλθῃ δι' αὐτῶν συγκρούμενον καὶ παραγκωνιζόμενον. Αἱ δὲ κάμηλοι, οἱ ἵπποι, τὰ φορεῖα, αἱ ἄμαξαι, οἱ βόες, οἱ δίφροι, τὰ κατὰ γῆς κυλιόμενα βαρέλια, οἱ ἐκ τῶν πληγῶν αἵματόφυρτοι ὄνοι, οἱ σκύλλοι μὲ μαδημένας τρίχας, συναποτελοῦσι μικρὰς σειρὰς αἵτινες διαίρουσιν ἐν τῷ μέσῳ τὰ πλήθη. Ἐνίοτε διελαύνει παρὰ τριῶν οὐρῶν, ἐξηπλωμένος εἰς τὸ λαμπρὸν ὄχημά του, καὶ συνοδευόμενος πεζῇ ὑπὸ τοῦ τσιμπουκτσῆ του, τῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ μαύρου του, καὶ τότε χαιρετοῦν ὅλοι οἱ τοῦρκοι, ἐγγίζοντες μὲ τὴν χεῖρα τὸ μέτωπον καὶ τὸ στήθος των, αἱ μουσουλμάναι ἐπαίτιδες, φοικώδεις μέγαιραι, μὲ τὸ πρόσωπον σκεπασμένον καὶ τὸ στήθος γυμνόν, ὀρμῶσιν εἰς τὰς θυρίδας τοῦ ὀχήματος ζητοῦσαι ἐλεημοσύνην. Οἱ ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας εὐνοῦχοι διαβαίνουν ἀνὰ δύο, ἀνὰ τρεῖς καὶ ἀνὰ πέντε ὁμοῦ μὲ τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα· ἀναγνωρίζονται δὲ ἀπὸ τὴν μαλλοκλήν εὐσχαρίαν, ἀπὸ τοὺς μακροὺς βραχίονας καὶ ἀπὸ τὰ μακρὰ μέλανα φορέματα. Τὰ ὠραῖα τουρκικὰ κοράσια, ἐνδεδυμένα ὡς ἀρμενικὰ, μὲ βρακίονα πράσινα καὶ ὑπενδύτας ῥοδοχρόους ἢ κιτρίνους, τρέχουν καὶ πηδοῦν μετ' εὐκνησίαις αἰλουρῶν, παραμερίζοντα τοὺς διαβάτας ὅπως διαβῶσι μὲ τὰς πορφυροβαφεῖς μακράς των χεῖρας. Οἱ στιλβῶνται τῶν ὑποδημάτων μετὰ τοῦ ἐπιχρύσου κιβωτίου των, οἱ μεταβατικοὶ κουρεῖς μὲ τὸ μικρὸν κήθισμα καὶ τὸ λεκανίδιον εἰς τὴν χεῖρα, οἱ ὑδροπῶλαι καὶ οἱ πωληταὶ γλυκυσματῶν διασχίζουν τὰ πλήθη κατ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὠρῶμενοι ἑλληνιστὶ καὶ τουρ-

κιστὶ. Κατὰ πᾶν βῆμα ἀναφαίνεται καὶ ἐν στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα· ἀξιωματικοὶ μὲ τὸ φέσιον καὶ μὲ βρακίον ἐρυθρὸν, καὶ μὲ τὸ στήθος κατησπερισμένον ἀπὸ παράσημα· ἱπποκόμοι τοῦ σεραγίου, οἵτινες ὁμοιάζουσι μὲ στρατάρχας, χωροφύλακες μὲ ὀπλοστάσιον εἰς τὴν ζώνην· ζεῦμπειδες, ἡ ἐθελονταὶ, μὲ τὰ ὑπερμεγέθη βρακίον ὡς ἐκ τῶν ὀπείων φαίνονται ἐκ κατατομῆς ὅπως ἡ ὀπτεντοττίς Ἀφροδίτη· οἱ τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς μὲ λευκὸν λόφον πτερῶν ἐπὶ τοῦ κράνους, καὶ τὸ στήθος κατασκέπαστον ἀπὸ χρυσῆς σειρήτια· πολιτοφύλακες περιφερόμενοι μὲ χειροπέδας εἰς τὴν χεῖρα. Πολιτοφύλακες εἰς Κωνσταντινούπολιν! Τὸ αὐτὸ ὡς ἐὰν ἔλεγε τις: ἄνθρωποι ἔχοντες τὴν ἐντολὴν νὰ περιορίσωσι τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Εἶνε δὲ παράδοξος ἡ ἀντίθεσις αὕτη τοῦ χρυσοῦ ἐκείνου καὶ ὅλων ἐκείνων τῶν ῥακῶν, τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι εἶνε καταφορτωμένοι ἀπὸ τόσα ἐνδύματα, ὥστε φαίνονται κινητὰ παζάρια, καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι βαδίζουν σχεδὸν γυμνοί. Καὶ μόνον τὸ θέαμα τῆς γυμνότητος εἶνε τι ἀξιοθαύμαστον· διότι βλέπει τις ἐκεῖ ὅλας τὰς ἀποχρώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιδερμίδος ἀπὸ τοῦ γαλακτώδους λευκοῦ τῆς Ἀλβανίας μέχρι τοῦ κορκοσιδοῦς μέλανος τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς καὶ τοῦ κυανωτοῦ μέλανος τοῦ Δαρφούρ· στήθη, τὰ ὁποῖα σοὶ φαίνεται, ὅτι, ἐὰν ἔκρουες, ὅ' ἀντήχουν ὡς ἀγγεῖα ὀρεχάλλια, ἢ ὡς ἐθρυματίζοντο ὡς πλάσματα ἐκ γῆς ξηρᾶς· ῥάχεις ἐλακώδεις, πετρώδεις, ξυλώδεις καὶ δασύτριχες ὡς αἱ ῥάχεις ἀγριοχοίρων· βραχίονες κατὰστικτοὶ μὲ ἐρυθρὰ καὶ κυανὰ ἀραβουργῇ παριστάνοντα σχέδια κλάδων καὶ ἀνθέων, ἐπιγραφὰς τοῦ Κορανίου καὶ εἰκόνας χονδροειδεῖς πλοίων καὶ καρδιῶν διαπερασμένων ἀπὸ βέλῃ. Ἀλλ' εἰς μίαν πρώτην διαβάσιν διὰ τῆς γερύρας οὔτε καιρὸς οὔτε τρόπος εἶνε νὰ ἴδῃ τις ὅλας ταύτας τὰς λεπτομερείας. Ἐν ᾧ παρατηρεῖτε τὰ ἀραβουργῇ ἐνὸς βραχίονος, ὁ ὀδηγὸς σας εἰδοποιεῖ, ὅτι διέβη εἰς σέρβος, εἰς μαυροβούνιος, εἰς βλάχας, εἰς κοζάκος τῆς Οὐκρανίας, εἰς κοζάκος τοῦ Τανάντας, εἰς αἰγύπτιος, εἰς συνήσιος, εἰς ἡγεμῶν τῆς Ἰμερετίας. Μόλις ἔχει τις καιρὸν ἐπαρκῆ εἰς τὸ νὰ παρακολουθῇ διὰ τοῦ βλέμματος τὰ ἔθνη. Ἡ Κωνσταντινούπολις φαίνεται ὅτι εἶνε πάντοτε ὅ,τι ὑπῆρξεν, ἡ πρωτεύουσα τριῶν ἡπείρων καὶ ἡ βασίλισσα εἰκοσίν ὑποτελῶν βασιλείων. Ἀλλ' οὐδ' ἡ ἰδέα αὕτη ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ μέγεθος τοῦ θαύματος ἐκείνου, καὶ φαντάζεται τις διασταύρωσιν μετανεστεύσεων, προσελουσῶν ἐκ τινος κατακλυσμοῦ τρισμερίστου ἀνατρέψαντος τὴν ἀρχαίαν ἡπείρον. Ὁ ἐξησκημένος ὀφθαλμὸς διακρίνει ἀκόμῃ ἐν τῷ πελάγει τούτῳ τὰ πρόσωπα καὶ τὰς ἐθνικὰς στολὰς τῆς Καρχηνίας καὶ τῆς Ἀνατολῆς, τῆς Κύπρου καὶ Κρήτης, τῆς Ἀμασσοῦ καὶ Ἰερουσαλὴν, τὸν Δροῦσον, τὸν Κοῦρδον, τὸν Μαρωνίτην, τὸν Ταλεμάνον, τὸν Πομάκκον, τὸν Κρο-

άτην, και τὰς ἄλλας ἀναριθμήτους ποικιλίας τῶν δημοσπονδιῶν τῆς ἀναρχίας, αἵτινες ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Νείλου μέχρι τοῦ Ἰστροῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς. Ὅστις θηρεύει τὸ ὄρατον, καὶ ὅστις θηρεύει τὸ φρικώδες, ἐρχόμενος ἐνταῦθα εὐρίσκει ὑπερβαλλομένην καὶ τὴν πλέον τολμηράν του ἐπιθυμίαν. Ὁ Ῥαφαήλ θὰ ἐμμενεν ἐκστατικὸς, καὶ ὁ Ῥαμβράνδ θὰ ἔχωνε τὰς χειρὰς του εἰς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του. Τὸ καθαρότερον κάλλος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Καυκασίων φυλῶν εὐρίσκειται ἀναμεμιγμένον μετὰ τὰς σιμάς καὶ μετὰ κεφαλὰς πεπιεσμένας· ἐγγύθεν σου διαβαίνουσι πρόσωπα βασιλισσῶν καὶ ὄψεις Ῥοινοῦ· πρόσωπα ἐπιθυμημένα καὶ πρόσωπα παρκαρφωμένα ἀπὸ τὰς ἀσθενείας καὶ ἀπὸ τὰς πληγὰς, πόδες κολοσσιστοί, καὶ πόδες κροκάσσιοι· ἔχοντες μῆκος χειρὸς, ἀχθοφόροι γιγάντειοι, τοῦρκοι ὑπερῡτακτοί, καὶ μαῦροι ἰσχυροὶ ὡς σκελετοί, μορμολύκεια ἀνθρώπινα ἐμποιοῦντα οἶκτον καὶ φρίκην· ὅλοι αἱ παραδοξότεραι ὄψεις, δι' ὧν εἶνε δυνατόν νὰ παρασταθῇ εἰς τὸν κόσμον ὁ ἀσκητικὸς βίος, ἡ κατὰχρησις τῶν ἡδονῶν, οἱ ὑπερβολικοὶ κόποι, ὁ βασιλεύων πλοῦτος καὶ ἡ λιμοκτονοῦσα ἔνδεια. Καὶ ὅμως ἡ ποικιλία τῶν ἐνδυμασιῶν εἶνε ἀσυγκρίτως θαυμασιωτέρα τῆς ποικιλίας τῶν προσώπων. Ὅστις ἔχει τὸ αἰσθητικὸν τῶν χρωμάτων, εἰδὼ χάνει τὴν κεφαλὴν του. Δὲν εὐρίσκει οὐδὲ δύο πρόσωπα ἐνδεδυμένα ὁμοίως. Σάλλει περιτυλιγμένα εἰς τὴν κεφαλὴν, ταινιώματα ἀγρίων, στέφανοι ἀπὸ ῥάκη, χιτῶνες καὶ ὑπενδύται μετὰ παραλλήλους καὶ διεσταυρωμένας γραμμὰς, ὅπως ἡ ἐνδυμασία τοῦ ἀρλεκίνου, ζῶναι πλήρεις μαχαίρων, αἵτινες φθάνουσιν ἀπὸ τῆς ὀσφύος μέχρι τῶν μασχαλῶν, βρακίᾳ ὡς τὰ τῶν μαμελούκων, διαζώματα, γουνάκια, τήθεννοι, σινδόνια ποδήρη, φορέματα γουνωμένα μετὰ δέμα λευκῆς ἐκτίδος, ὑπενδύται ὁμοιάζοντες μετὰ χρυσοῦς θώρακας, χειρίδες, ἄλλαι κολπῶται καὶ ἄλλαι στεναὶ, ἐνδυμασίαι μοναστικαὶ καὶ ἀνεμνῆσαι, ἀνδρες ἐνδεδυμένοι ὡς γυναῖκες, καὶ γυναῖκες φαινόμεναι ὡς ἄνδρες, ἐπαῖται ὁμοιάζοντες μετὰ πρίγκιπας, κομψότης βασιλῶν, μανία χρωμάτων, σπατάλη παρυφῶν, στολιδίων, κρεμασταρίων, ταινιῶν, κοσμημάτων θεατρικῶν ἢ παιδαριωδῶν τοιαύτη, ὥστε νομίζει τις ὅτι ἀγρυπνεῖ ἐν μέσῳ ἀπεράντου φρενοκομείου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκένωσαν τὰ βαλάντια τῶν ὅλοι οἱ παλαισπῶλαι τοῦ κόσμου. Ὑπὲρ τὸν ὑπόκωφον δὲ μορμολυγμὸν, ὅστις ἡχεῖ ἐκ τοῦ πλήθους τούτου διακρίνονται οἱ ὀξεῖς λαρυγγισμοὶ τῶν ἑλληνοπαίδων, φορτωμένων μ' ἐφημερίδας πάσης γλώσσης· αἱ στενωπὲς κορυφαί τῶν ἀχθοφόρων, ὁ ἐξηρηρωμένος ἔλως τῶν τουρκισσῶν, αἱ παιδικαὶ φωναὶ τῶν ἐλνούχων, οἱ παράφωνοι λαρυγγισμοὶ τῶν τυφλῶν, ψαλλόντων ἐδάφια τοῦ Κορναίου, ὁ βαλὺς ῥοῦζος τῆς γεφύρας σαλευομένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων, οἱ συριγμοὶ καὶ οἱ κωδωνίσκοι ἐκ τῶν ἀτμοπλοίων,

ὧν τὸν καπνὸν καταρρίπτει ἐκ διαλειμμάτων πυλὸν ἐπὶ τοῦ πλήθους ὁ ἄνεμος, ὥστε ἐπὶ τινὰ λεπτὰ τὰ πάντα ἀποκρύπτονται οὐδὲ φαίνεται πλέον τίποτε. Ἡ ὥς μετρηφισμένη αὐτὴ πληθὺς τῶν λαῶν ἐπιβαίνουσιν εἰς τὰ μικρὰ ἀτμόπλοια, ἅτινα ἐκπλέουσιν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν διὰ τὸ Σκούταρι, τὰ χωρία τοῦ Βοσπόρου καὶ τὰ προάστεια τοῦ Κεραιίου κόλπου· διαχέεται εἰς τὴν Σταμπούλ, εἰς τὰ παζάρια, εἰς τὰ τζαμιά, εἰς τὰς συνοικίας τοῦ Φαναρίου καὶ τοῦ Βαλατᾶ, καὶ αὐτὰς τὰς ἀπωτάτας τῆς Προποντίδος· εἰσβάλλει εἰς τὴν φραγκικὴν ὄχθη, δεξιόθεν μὲν πρὸς τὰ παλάτια τοῦ Σουλτάνου, ἀριστερόθεν δὲ πρὸς τὰς συνοικίας τοῦ Σταυροδρομίου, ὁποῖον καταπίπτει ἐκ νέου εἰς τὴν γέφυραν διὰ τῶν ἀπειραρίθμων στενωπῶν, αἵτινες ἀνέρπουσι παρὰ τὰ πλευρὰ τῶν λόφων· καὶ συνδέει τοιοῦτοτρόπως τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην, δέκα πόλεις καὶ ἐκατὸν προάστεια εἰς δίκτυον ἐνεργειῶν, ῥαδιοσυγιῶν καὶ μυστηρίων, πρὸ τῶν ὁποίων μένει ἐκπληκτος ἡ φαντασία. Τὸ θέαμα νομίζει τις, ὅτι προξενεῖ φαιδρότητα· καὶ ὅμως δὲν ἔχει οὕτως τὸ πρᾶγμα. Ἀφ' οὗ παρέλθῃ τὸ πρῶτον θέαμα, τὰ χρώματα ὠχρῶσι, καὶ ὁ θεατὴς δὲν βλέπει πλέον διερχομένην ἐνώπιόν του μακρὰν συνοδίαν μετρηφισμένων, ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρον παρελαύνουσαν μετ' ὅλων αὐτῆς τῶν ἀθλιότητων, τῶν μανιῶν, καὶ τῆς ἀπειροῦ διαφωνίας τῶν δοξασιῶν καὶ τῶν νόμων τῆς ἀποδημίας εἰς ἱερὰ προσκυνήματα λαῶν ἐκπεπτωκότων καὶ φυλῶν ἐξηρηρωμένων· ἀπειρα δυστυχήματα ἔχοντα χρεῖαν βοήθειας, αἵσχη, ἅτινα πρέπει νὰ ἐκπληθῶσι, ἀλύσεις αἵτινες πρέπει νὰ θραυσθῶσι· σωρὸν ὁλόκληρον φοβερῶν προβλημάτων γεγραμμένων μετὰ χαρακτῆρας αἵματος, καὶ ἅτινα δὲν θέλουσιν ἐπιλυθῇ ἄλλως παρὰ μετὰ χεῖμαρρόν αἱμάτων· ἡ δ' ἀπειρος αὕτη ἀταξία εἶνε Ὀλιβερά. Ἐπειτα τὸ αἰσθητικὸν τῆς περιεργείας δὲν ἱκανοποιεῖται, ἀλλ' ἀποστομοῦται μᾶλλον ἐκ τῆς ἀτελευτήτου ταύτης ποικιλίας τῶν παραδόξων πραγμάτων. Ποῖαι μυστηριώδεις ἐκπνευσταίαις ἐμπιπτουσιν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν! Δὲν εἶχε παρέρθῃ ἐν τέταρτον ὥρας ἀπὸ τῆς εἰς τὴν γέφυραν ἐλεύσεώς μου, καὶ ἐστηριγμένος ἐπὶ τοῦ δρυφάκτου τῆς γεφύρας, ἐσχεδιάζα μηχανικῶς ἀραβουργῇ ἐπὶ τεμαχίου δοκοῦ μετὰ τὸ μολυβδοκόνδυλον, λέγων πρὸς ἑμαυτὸν μεταξὺ χασμώμενος, ὅτι ὑπάρχει κατὰ μέγα μέρος ἀληθὴς ἡ περιφημία γινώμη τῆς Στάελ, ὅτι ἡ Ὀλιβερωτέρα τῶν ἡδονῶν εἶνε ἡ περιήγησις.

ΣΤΑΜΠΟΥΛΑ.

Ὅπως συνέλθῃς ἐκ τῆς παραζάλης ταύτης δὲν ἔχεις παρὰ ν' ἀκολουθήσῃς μίαν τῶν μυρίων στενωπῶν, ὅσαι ἀνέρπουσι πρὸς τοὺς λόφους τῆς Σταμπούλ. Ἐδῶ ἐπικρατεῖ ἄκρα ἡσυχία, καὶ ἐδῶ δύνασαι νὰ ἴδῃς ὑπ' ὅλας τὰς ὄψεις τῆς τὴν μυστηριώδη καὶ ζηλοτυπον ἐκείνην Ἀνατολὴν, ἥτις

ἐπὶ τῆς ἀντίπερην ὄχθης τοῦ Χρυσοῦ Κέρκτος σιγμιαίως μόνον διοράται ἐν τῇ μέσῳ τῆς τύρβης καὶ τοῦ σάλου τοῦ εὐρωπαϊκοῦ βίου. Ἐδῶ τὰ πάντα εἶνε καθαρῶς ἀνατολικά. Μεθ' ἐν τέταρτον ὁδοιπορίας δὲν βλέπεις πλέον κανένα, καὶ δὲν ἀκούεις τὸν ἐλάχιστον κρότον. Ἐκατέρωθεν τοῦ δρόμου σου δὲν βλέπεις ἄλλο παρὰ οἰκίσκους ξυλίνους, βεβαρμένους μετὰ μυρία χρώματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον πάτωμα καίται ἐπάνω τοῦ ἰσογείου, τὸ δὲ δεύτερον ἐπὶ τοῦ πρώτου· τὰ δὲ παράθυρα ἔχουσι πρὸ αὐτῶν εἰδὸς τι βήματος ἀπανταχόθεν ὑελοφράκτου, καὶ σκεπασμένον μετὰ κιγκλιδώματα ξύλινα ἔχοντα στενωτάτας τρύπας, ὅπερ φαίνεται ὡς ἄλλος οἰκίσκος ἐπικρεμαμένος εἰς τὸν καθ' αὐτὸ οἶκον, καὶ παρέχει εἰς τὴν ὁδὸν χαρακτῆρα μοναδικῶς Ὀλιβερόν καὶ μυστηριώδη. Ἐνταῦθα οἱ δρόμοι εἶνε τόσον στενοὶ, ὥστε τὰ ἐξέχοντα ταῦτα μέρη τῶν ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ καὶ ἀντιστοίχων οἰκιῶν σχεδὸν προσεγγίζουσι. Οὕτω δὲ βαδίζει τις ἐπὶ μακρότατον διάστημα, κάτωθεν τῶν ἀνθρωπίνων ἐκείνων κλωβῶν, καὶ καθ' αὐτὸ ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν τουρκισσῶν, αἵτινες διέρχονται ἐκεί μὲγα μέρος τῆς ἡμέρας, βλέπουσαι ταινίαν μόνον ἐκείθεν λεπτοτάτην τοῦ οὐρανοῦ. Ὅλοι αἱ θύραι εἶνε κλεισταί· τὰ παράθυρα τῶν ἰσογείων κιγκλιδωτά, τὰ πάντα δ' ἀποπνεύουσι δυσπιστίαν καὶ ζηλοτυπίαν, καὶ νομίζει τις διαβαίνει πόλιν μοναστηρίων. Ἐκ διαλειμμάτων ἀκούεις ἐκρηξιν γέλωτος, ἐγείρων δὲ τὴν κεφαλὴν βλέπεις διὰ τινος τρύπας ἄκρον τι πλοκάμου ἢ ὀφθαλμὸν τινα σπινθηροβόλον, ὅστις πάραυτα ἀφανίζεται. Ἀλλαχοῦ πάλιν καταφθάνεις ἐπάνω εἰς συνομιλίαν ζωντὰν διατηρουμένην ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τῆς ὁδοῦ εἰς τὸ ἄλλο, ἀλλὰ μόλις ἀκουσθῇ τὸ βῆμά σου καὶ διακόπτεται παρυσυῖς. Διαβαίνων ταράτεις διὰ μίαν σιγμὴν τίς οἶδε ποῖον δίκτυον γρασολογημάτων καὶ ῥαδιοσυγιῶν. Κανένα δὲν βλέπεις, ἐν ᾧ σὲ βλέπουσιν ἀπειράριθμοι· εἶσαι μόνος, ἐν ᾧ αἰσθάνεσαι ὅτι εὐρίσκεσαι ἐν μέσῳ πλήθους ἀνθρώπων· ἐὰν ἤθελες νὰ περάσῃς ἀπρακτῆρητος, πατεῖς ἐλαφρότερα, προβαίνεις σοδάρες, καὶ προσέχεις εἰς τὸ βλέμμα. Θύρα ἀνοικυμένη, ἢ παράθυρον κλειόμενον, σοὶ ἀποκαλύπτει αἶφνης μέγαν θόρυβον. Φαίνεται ὅτι ὁ δρόμος θ' ἀποβῇ ὑποπτος· καὶ ὅμως πᾶν ἄλλο συμβαίνει. Ἐγείεις ἐνώπιόν σου ἄλλος καταπράσινον, ὅθεν προσέχει λευκὸς μιναρὲς· τοῦρκος φορὼν στολὴν ἐρυθρὰν καταβαίνει πρὸς σέ· δούλη μαύρη ἱσταμένη ἀλόνητος ἐνώπιον θύρας, τάπητος περικλῶς κρεμασμένος ἀπὸ τὸ παράθυρον ἀρκοῦσιν εἰς τὸ νὰ συναποτελέσωσιν εἰκόνα μικρὰν πλήρη τῆς ἀρμονίας καὶ ζωῆς, ὥστε θὰ ἴστατο ἐκεῖ μίαν ὥραν παρατηρῶν αὐτήν. Ἀπὸ τοὺς ὀλίγους διαβάτας, ὅσοι διέρχονται πλησίον σου, οὐδεὶς σὲ παρατηρεῖ. Ἐνίοτε μόνον ἀκούεις κρυγὴν τινα παρὰ τοὺς ὅμους σου:— Γκιούρ! (ἄπιστε)· στρεφόμενος δὲ βλέπεις κρυπτομένην ὀπίσθεν θυρίδος τὴν κεφαλὴν

παιδίου. Ἀλλοτε ἀνοίγει ἡ μικρὰ θύρα ἐνός τινος τῶν οἰκίσκων τούτων· ἐπέχεις ὀλίγον ἀναμένων τὴν ἐμφάνισιν ὥραίας τινὸς τοῦ χαρμελίου, καὶ ἀντ' αὐτῆς ἐξέρχεται ἐκείθεν κυρία εὐρωπαϊκὴ, μετὰ πιδίον καὶ μετὰ οὐραν, ἥτις ψιθυρίζει ἐν adieu ἢ ἐν au revoir, καὶ ἀπομακρύνεται σπεύδουσα, ἀφίνουτά σε μετὰ ἀνοικτὸν τὸ στόμα. Εἰς ἄλλην ὁδὸν ὁλως τουρκικὴν καὶ σιωπηλὴν, ἀκούεις αἶφνης σάλπισμα καὶ ποδοβολητὸν ἵππων· Στρέψασαι, καὶ τί τρέχει; Μόλις πιεθεὶς τοὺς ὀφθαλμούς σου. Εἶνε λεωφορεῖον μέγα, προβαίνον ἐπὶ δύο τροχιῶν σιδηρῶν, ἃς δὲν εἶδες, πλήρες τούρκων καὶ φράγκων, μετὰ τοὺς θυρωρούς του ἐν στολῇ καὶ μετὰ τὰ χαρτάρια τοῦ τιμῆματος, ὡς οἱ τροχιόδρομοι τῆς Βιέννης καὶ τῶν Παρισίων. Ἡ ἐκπληξίς, ἣν προξενεῖ ἡ ἐμφάνισις αὕτη εἰς ἓνα τοιοῦτον δρόμον εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ διὰ λέξεων· σοὶ φαίνεται ὡς ἀστεϊσμός ἢ ὡς λῆθος, σοὶ ἔρχεται νὰ γελάσῃς, καὶ θεωρεῖς τὸ ὄχημα ἐκείνο ἐκαμῶδες, ὡς νὰ μὴ εἴχῃς ἕδω ἄλλο ποτέ. Μετὰ τοῦ λεωφορείου παρελθόντος συμπιέρεται καὶ ἡ ζωηρὰ εἰκὼν τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐπανευρίσκειται ἐν Ἀσίᾳ, ὡς κατὰ τὴν μεταλλαγὴν τῆς σκηνῆς ἐν τῇ θεάτρῳ. Ἐκ τῶν μονήρων τούτων ἀγυιῶν ἐξέρχεται εἰς μικρὰς πλατεῖας ἀνοικτάς, καθ' ὁλοκληρίαν δὲ σχεδὸν σκιαζόμενας ὑπὸ γιγαντείαις πλατάνου. Ἐνταῦθα τῆς πλατάνου εἶνε βρύσις, ὅπου πίνουσι κάμηλοι, ἐτέρωθεν καφετεῖον, μετὰ στρώματα ἐκτεταμένα πρὸ τῆς θύρας, ἐφ' ὧν κάθηται ἐξηπλωμένος τοῦρκος τις καπνίζων· παρὰ δὲ τὴν θύραν ὑπάρχει μεγάλη σκέπη, ἐνηγκαλισμένη ἀπὸ κλῆμα, οὗτινος οἱ σταφυλοφόροι κλώνες κρέμονται μέχρι τοῦ ἐδάφους, καὶ διὰ τῶν φύλλων βλέπεις ἐν ἀπόπτῳ τὸ κυανοῦν χροῖμα τῆς Προποντίδος καὶ λευκὸν τι ἱστῖον. Φῶς λευκότερον καὶ σιωπὴ νεκρῶσιμος παρέχει εἰς ὅλους τοὺς τοὺς τόπους χαρακτῆρα τόσον πολὺ ἐπίσημον καὶ μελαγχολικόν, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ τοὺς λησμονήσῃ τις, καὶ ἂν μόνον ἂν παῖς τοῦς ἴδῃ. Προχωρεῖς, προχωρεῖς ἡσυχίας, προσελκυσμένος ὑπὸ τῆς κυρίας ταύτης ἡσυχίας, ἥτις προσιδύεται κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ψυχὴν, ὡς τις διάθεσις ὑπνότη, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξαφανίζεται πᾶν αἰσθητικὸν τόπου καὶ χρόνου. Ἐκεῖ ἀπὸ τῆς ἀπειροῦς ἐκτάσεως σκεπασμένης μετὰ τὰ ἐρεῖτα προσφύτου πυρακτῆς κλιτύας, ὅπου εἶνε διεσκορπισμένοι φύρδην μίγδην ὀλίγοι μόνον οἰκιστοὶ, ὧν μετὰ τὴν αὐξάνει τὸ χόρτον, καὶ ἀνέρπουσιν ἐλικασίδες ἀτραποὶ διὰ αἵτας ὑψώματα, ὁποῖον δύναται τις νὰ περιλάβῃ διὰ τοῦ βλέμματος, δρόμους, στενωπούς, κήπους, ἐκατοντάδας οἰκιῶν, ἀλλ' οὐδαμῶθεν φαίνεται οὐδ' ἐν ἀνθρώπινον πλάσμα, οὐδ' ἐν νεφύρειον καπνῶν, οὐδὲ μία θύρα ἀνοικτή, ἢ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον κατοικίας καὶ ζωῆς, ὥστε νομίζει τις ὅτι εὐρίσκεσαι κατὰ μόνον ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, ὅπερ καὶ ὀλίγον μόνον ἂν συλλογισθῇς καταλαμβάνεσαι ὑπὸ τρόμον. Ἀλλ' εὐ-

ὅς ὡς καταβῆς τὴν κλιτὺν ἐκείνην, καὶ φθάσῃς εἰς τὸ βάθος μιᾶς τῶν πολλῶν ἐκείνων στενωπῶν, τὰ πάντα μεταβάλλονται. Εὐρίσκεισαι παρρηθὺς εἰς μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλιτέρας ὁδοὺς τῆς Σταμπούλ, ἧς ἐκατέρωθεν ὑπάρχουσι μνημεῖα, εἰς ὧν τὸν ἀποθαυμασμὸν δὲν σοὶ ἀρκούσι πλέον οἱ ὀφθαλμοί. Βαδίζεις δ' οὕτως ἐν μέσῳ τζαμιῶν, κιοσκίων, μιναρέδων, ἀψίδων, βρύσεων ἐκ μαρμάρου καὶ κρύνου, καὶ μαυσωλείων σουλτανικῶν ἀπαστραπτόντων ἐξ ἀραβουργημάτων καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν χρυσῶν, τοίχων σκεπασμένων με ψηφοθετήματα, ὑπὸ στεγάσματα κέδρινα καταποικιλίτα, καὶ τὴν σκιὰν μεγαλοπρεπεστάτης βλαστήσεως, ἥτις ὑπερπηδᾷ τὰ τείχη τῶν περιβόλων καὶ πληροῖ τὰ πάντα εὐωδίας. Εἰς τὰς ὁδοὺς ταύτας ἀπαντῶνται κατὰ πᾶν βῆμα ὀχήματα πασάδων, ἀξιωματικοί, ὑπάλληλοι, ὑπασπισταί, εὐνοῦχοι μεγάλων οἰκιῶν, συνοδία ὑπηρετῶν καὶ παρασίτων, πηγαίνοντες καὶ ἐρχόμενοι μεταξὺ τῶν ὑπουργείων. Ἐδῶ ἀναγνωρίζεις τις τὴν πρωτεύουσιν τῆς μεγάλης αυτοκρατορίας, καὶ τὴν θαυμάζει ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ μεγαλοπρεπείᾳ. Ἡ λευκότης, ἡ χάρις τῶν ἀρχιτεκτονικῶν ῥυθμῶν, ὁ φλοῦσθος τῶν ὑδάτων, ἡ ὁροσερότης τῶν σκιῶν, καταθέλγουν τὰς αἰσθήσεις ὡς τις ἤρεμος μουσικὴ, καὶ πληροῦσι τὴν διάνοιαν φαιδρῶν εἰκόνων. Αὗται αἱ ὁδοὶ ἄγουσι καὶ εἰς τὰς μεγάλας πλατείας, ὅπου ὑψοῦνται τὰ αυτοκρατορικὰ τζαμιά, πρὸ τῶν ὁποίων ὁ θεατὴς μένει ἐκθαμβος. Ἐκαστον τῶν τζαμιῶν τούτων εἶνε ὡς τις κόμβος συνέχων περὶ ἐαυτὸν πολίτην ὅλην σχολείων, νοσοκομείων, βιβλιοθηκῶν, ἀποθηκῶν, λουτρῶν, ἅτινα σχεδὸν δὲν φαίνονται, διότι καταθλίβονται ὑπὸ τοῦ ἀπειρομεγέθους θόλου, οὗτινος συναποτελοῦσι τὸ διάδημα. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἣν ἐφαντάζεσθαι τις ὡς τινα ἀπλουστάτην, παρουσιάζει ἐξ ἐναντίας ἀπειρίαν λεπτομερειῶν, ἐλκύουσιν μυριαχόθεν τὸ βλέμμα. Θόλοι μικροὶ μολυβοσκεπεῖς, σέγγαι σχημάτων παραδόξων ἀνυψούμεναι ἀλλεπαλλήλως, ἐξῶσται ἐναέριοι, πρόστα μεγάλα, παρὰ θύρα μετὰ κιονιδίων, ἀψίδες ποικιλταί, μιναρέδες ραβδωτοί, περιεζωσμένοι με μικροὺς ἐξώστας διατρήτους ἐκ κοσμημάτων, με κιονόκρανα καὶ με σταλακτίδας· πύλαι καὶ βρύσεις μεγαλοπρεπεῖς, αἵτινες νομίζεις ὅτι φοροῦσι παρυφᾶς ἀπὸ τρίχαπτα· τοῖχοι μυριόχρωμοι καὶ χρυσόστιχοι· τὰ πάντα ποικιλτὰ, γλυπτὰ, ἐλαφρὰ, τολμηρὰ, σκιεζόμενα ἀπὸ δρύος, κυπαρίσσους καὶ ἐλάτας, ἀπ' ὧν διέρχονται νέφη πτηνῶν, περιπλανωμένων βραδέως περὶ τῶν θόλων καὶ πληρούντων ἀρμονίας ὅλους τοὺς μυχοὺς τῆς ἀπειρομεγέθους οἰκοδομῆς. Ἐδῶ ἀρχίζει τις νὰ αἰσθάνεται τι βαθυτέρον καὶ ισχυρότερον παρὰ τὸ ἐκ τοῦ κάλλους αἰσθημα. Τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα, ἅτινα εἶνε ὡς τις κολοσσικὴ μαρμαρίνη ἐπιθεωραῖος τάξεως ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων διαφόρου ἐκείνης, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν καὶ ἀνετράφημεν, ἅτινα εἶνε οὕτως εἰπεῖν ὁ

σκελετὸς ὁ ὁστέινος φυλῆς καὶ πίστεως ἐχθροικῆς, ἅτινα ἀναγγέλλουσιν εἰς ἡμᾶς διὰ γραμμῶν ὑπερηφάνων καὶ ὕψους τολμηροῦ τὴν δόξαν Θεοῦ, ὅστις δὲν εἶνε ὁ ἡμέτερος, καὶ λαοῦ ὅστις ἐνέπνεε τρόμον εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν, ἐμποιοῦσι σέβας ἀνάμικτον με δυσπιστίαν καὶ τρόμον, ὅπερ νικᾷ τὴν περιέργειαν καὶ συνέχει ἡμᾶς μακρὰν ἀπ' αὐτῆς. Διὰ τῶν σκιερῶν περιβόλων διαφαίνονται ἐνδον τοῦρκικαί τελοῦντες τὰς ἀπονίψεις αὐτῶν εἰς τὰς βρύσεις, ἐπαῖται ὀκλαζόντες παρὰ πόδας τῶν στηλῶν, κυρίαι κεκαλυμμέναι διερχόμεναι βραδέως ὑπὸ τὰς ἀψίδας· τὰ πάντα ἤρεμα καὶ οἶον συνεσιασμένα ὑπὸ βαρῆς τινος θλίψεως καὶ ἡδυπαθείας, ἥτις δὲν ἐννοεῖ τις καλῶς πόθεν προέρχεται, καὶ ἐφ' ἧς ἐπέχει ἡ διάνοια μελετῶσα αὐτὴν ὡς τι αἶνιγμα. Ὁ Γαλατᾶς, τὸ Σταυροδρόμιον, ὦ, πόσον μακρὰν ἀπ' ἐδῶ εὐρίσκονται! Ἐδῶ αἰσθάνεται τις ὅτι εἶνε μόνος καὶ ἐν μέσῳ κόσμου ἄλλου καὶ χρόνων ἄλλων, ἐν τῇ Σταμπούλ Σουλταῖν τοῦ Μεγάλου καὶ Βαγιαζήτ τοῦ Β', καὶ μένει ἐκπληκτος ὅτε, ἐξελθὼν τῆς πλατείας ταύτης, καὶ ἀποβαλὼν ἐκ τῆς ὕψους τὸ ἀπειρομεγέθους τοῦτο μνημεῖον τῆς δυνάμεως τῶν Ὁσμανλίδων, ἐπανευρίσκειται ἐν μέσῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ξυλίνης, τῆς ἐλσεινῆς, τῆς ἐτοιμοβόρου, τῆς πλήρους ῥυπαρίας καὶ ἀθλιότητος. Καθ' ὅσον δὲ προχωρεῖ τις, αἱ οἰκίαι ἀποβάλλουσι τὸν χρωματισμὸν τῶν, ἡ περιπλοκὰς τῶν περιβόλων βλάστησις ἀναπτύσσεται, αἱ δεξάμεναι τῶν βρύσεων ἀποβαίνουσι μᾶλλον βρυσσκεπεῖς· ἀπαντᾷ δὲ τις τζαμιά νάννα, με τοίχους διεξρηγμένους καὶ μιναρέδες ξυλίνους, περικυκλωμένα δ' ἀπὸ βάτους καὶ κνίδας· μαυσωλεῖα ἡρειπωμένα, κλίμακας συντετριμμένας, καὶ ἐκτάσεις ἀδιαβάτους ἐκ τῶν ἐρειπίων, συνοικίας πεπαλαιωμένας καὶ ἀφάτως θλιβεράς, ὅπου δὲν ἀκούεται ἄλλος κρότος παρὰ τὸν θροῦν τῶν πτερύγων τῶν ἱεράκων καὶ τῶν πελαργῶν, καὶ τὴν λαρυγγώδη φωνὴν ἱμάμη ἐρημικοῦ, ἀνακράζοντος τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοῦ ὕψους ἀφανοῦς μιναρῆ. Οὐδεμία ἄλλη πόλις παριστᾷ κάλλιον τῆς Σταμπούλ τὴν φύσιν καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ λαοῦ τῆς. Πᾶν ὅ, τι μέγα καὶ καλὸν ἐν αὐτῇ ἀνήκει εἰς τὸν Θεόν, ἢ εἰς τὸν Σουλτάνον, τὴν ἐπὶ γῆς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ· πάντα τὰ ἄλλα εἶνε παροδικὰ καὶ φέρουσι τὴν σφραγίδα βαθυτάτης ὀλιγορίας τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων. Ἡ φυλὴ τῶν ποιμένων ἔγεινεν ἔθνος· ἀλλ' ὁ ἔμφυτος αὐτῆς πρὸς τὴν ἀγροτικὴν φύσιν ἔρω, πρὸς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν ἀργίαν, διετήρησεν ἐν τῇ μητροπόλει τὴν ὄψιν τοῦ στρατοπέδου. Ἡ Σταμπούλ δὲν εἶνε πόλις, δὲν ἐργάζεται, δὲν συλλογίζεται, δὲν δημιουργεῖ· ὁ πολιτισμὸς θραύει τὰς πύλας τῆς, καὶ εἰσβάλλει ἐξ ἐφ' ὅπου εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς· αὐτὴ δ' ὑπνώττει καὶ φαντασιοκοπεῖ εἰς τὴν σκιὰν τῶν τζαμιῶν τῆς, καὶ ἀφίνει τοὺς ἐπιδρομεῖς νὰ κάμωσιν ὅ, τι θέλουσιν. Εἶνε πόλις ἐκλελυμένη, διε-

σκαρπισμένη, ἄμορφος, παριστῶσα μᾶλλον τὸν σταλμὸν τῆς διακοπῆσεως φυλῆς ὁδοιπορούσης, παρὰ τὴν δύναμιν κράτους μονίμου· ἀπέραντον αὐτοσχέδιον μητροπόλεως· μέγα θέαμα μᾶλλον παρὰ μεγάλη πόλις. Δὲν δύναται δὲ τις νὰ ἔχη ὁρὴν περὶ αὐτῆς ἰδέαν, ἐὰν δὲν τὴν διέλθῃ δολοκλήρον. Ἡρέπει δὲ ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τοῦ πρώτου λόφου, ἐκείνου ὅστις σχηματίζει τὸ ἄκρον τοῦ τριγώνου, καὶ βρέχεται ἀπὸ τὰ ὕδατα τῆς Προποντίδος. Ἐνταῦθα εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἡ κεφαλή τῆς Σταμπούλ, συνοικία πλήρης μνημείων καὶ ἀναμνήσεων, πλήρης φωτὸς καὶ μεγαλειότητος. Ἐδῶ εἶνε τὸ ἀρχαῖον σεράγιον, ἐδῶ ἐκείτο τὸ Βυζάντιον μετὰ τῆς ἀκροπόλεως τοῦ καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς, μετέπειτα δὲ τὰ ἀνάκτορα τῆς αυτοκρατορίας Πλακιδίας καὶ αἱ θέρμαι τοῦ Ἀρκαδίου. Ἐδῶ εἶνε τὸ τζαμῖον τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ τὸ τζαμῖον τοῦ Ἀχμεδ, καὶ τὸ Ἀτ-μεῖ-δαν, κατέχον τὸν τόπον τοῦ ἀρχαίου Ἰπποδρόμου, ὅπου ἐν τῷ μέσῳ Ὀλύμπου χαλκοῦ καὶ μαρμάρου, καὶ ὑπὸ τὴν κρυγὴν λαοῦ ἐνδεδυμένου πορφύραν καὶ μέταξαν, ἔπταντο τὰ χρυσὰ τέθριππα ἐνώπιον τοῦ αυτοκράτορος ἀπαστράπτοντος ἐκ τῶν μαργαριτῶν. Ἀπὸ τοῦ λόφου τούτου κατέρχεται τις εἰς κοιλάδα ὀλίγον βαθεῖαν, ὅπου ἐκτείνονται τὰ δυτικὰ τείχη τοῦ σεραγίου, ἅτινα εἶνε καὶ τὰ σύνορα τοῦ ἀρχαίου Βυζαντίου, καὶ κεῖται ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, δι' ἧς εἰσέρχεται τις εἰς τὸ πάλαιον τοῦ μεγάλου βεζήρου καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν· συνοικία αὐστηρὰ καὶ σιωπηλὴ, ὅπου φαίνεται συνθηροισμένη ὅλη ἡ θλιβερότης τῶν τυχῶν τῆς αυτοκρατορίας. Ἐκ τῆς κοιλάδος ταύτης ἀνέρχεται τις εἰς τὸν δευτέρου λόφου, ὅπου ὑψοῦται τὸ μαρμαρίνον τζαμῖον τοῦ Νούρι-Ὁσμανιῆ, τοῦ φωτὸς τοῦ Ὁσμάνου, καὶ ὁ ἡρωτηριασμένος κίων τοῦ Κωνσταντίνου, ἐφ' οὗ ἵστατο Ἀπόλλων ὀρειχάλκινος μετὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ μεγάλου αυτοκράτορος, καὶ ἦτο ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀρχαίου Φόρου, περικυκλωμένος ἀπὸ στοᾶς, ἀψίδας θριαμβευτικὰς καὶ ἀγάλματα. Ἐκείθεν τοῦ λόφου τούτου ἀνοίγεται ἡ κοιλάς τῶν παζαρίων, ἥτις ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ τζαμιῦ τοῦ Βαχζήτ μέχρι τοῦ τῆς Βαλιδὲ Σουλτάνας, περιλαμβάνουσα λαβύρινθον ἀπέραντον ὁδῶν ὑποστέγων, πλήρων λαοῦ καὶ τύρβης, ὁπόθεν ἐξέρχεται τις με θαμβωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐκκορυμένους τὰς ἀκοάς. Ἐπὶ τοῦ τρίτου λόφου, ὅστις ὑπέγκειται συγχρόνως καὶ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Κερατίου κόλπου, ὑψοῦται γιγαντιαῖον τὸ τζαμῖον τοῦ Σουλταῖν, ἀντίζηλον τῆς Ἀγίας Σοφίας, τὸ ἀγαλλίαμα καὶ τὸ φῶς τῆς Σταμπούλ, ὅπως λέγουσιν οἱ τοῦρκικοὶ ποιηταί, καὶ ὁ θαυμάσιος πύργος τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν, ὅστις ἀνυψοῦται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν ἀρχαίων ἀνακτόρων τῶν Κωνσταντινῶν, οἰκηθέντων ἐπὶ τινι χρόνῳ ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ κατακτητοῦ, κατόπιν δὲ μεταβληθέντων εἰς σεράγιον τῶν γραικῶν

σουλτανῶν. Μεταξὺ δὲ τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου λόφου ἐκτείνονται ὡς ἐναέριος γέφυρα τὸ ἀπειρομέγεθος ὑδραγωγεῖον τοῦ αυτοκράτορος Οὐάλαντος, συγκροτούμενον ἐκ δύο ἀλλεπαλλήλων σειρῶν ἀψίδων ἐλαφροτάτων καὶ σκεπασμένων με χλόην καὶ βλάστησιν, ἥτις ἐπικρέμαται κατὰ στροφάνας ὑπεράνω τῶν οἰκιῶν τῆς κοιλάδος. Ἐνταῦθα, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς περιφύρου ἐκκλησίας τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, κτισθείσης ὑπὸ τῆς αυτοκρατορίας Ἑλένης καὶ ἀνακαινισθείσης ὑπὸ τῆς Θεοδώρας ὑψοῦται τὸ τζαμῖον Μωάμεθ τοῦ Β', περικυκλωμένον με σχολεῖα, νοσοκομεία, καὶ πανδοχεῖα καραβανίων. Ἐγγὺς δὲ τοῦ τζαμιῦ ὑπάρχει τὸ παζάριον τῶν δούλων, τὰ λουτρά τοῦ Μωάμεθ καὶ ὁ ἐκ γρανίτου κίων τοῦ Μαρκιανού, ἐφ' οὗ σώζεται ἀκόμη ἡ μαρμαρίνη στηλὴς τοῦ κοσμημένη με τοὺς αυτοκρατορικοὺς ἀετούς· πηλοῖον δὲ τοῦ κίονος ὁ τόπος, ὅπου ἦτο ἡ πλατεῖα τοῦ Ἀτ-μεῖ-δαν, ἐν ᾗ ἐτελέσθη ἡ διαδόχτος σφαγὴ τῶν Γενιτσάρων. Ἀκολουθῶς μεσολαβεῖ ἄλλη κοιλάς, κεκαλυμμένη με ἄλλην πόλιν, καὶ δι' αὐτῆς ἀνέρχεται τις εἰς τὸν πέμπτον λόφον, ἐφ' οὗ κεῖται τὸ τζαμῖον τοῦ Σελήν, ἐγγὺς τῆς ἀρχαίας δεξαμενῆς τοῦ Ἀγίου Πέτρου, μεταβληθείσης εἰς κήπον. Κάτωθεν δ' αὐτοῦ παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον ἐκτείνεται τὸ Φανάριον, συνοικία ἐλληνικὴ, ἔδρα τοῦ Πατριάρχου, εἰς ἣν κατέρυγε τὸ ἀρχαῖον Βυζάντιον μετὰ τῶν ἀπογόνων τῶν Παλαιολόγων καὶ τῶν Κομνηνῶν, καὶ ὅπου ἐτελέσθησαν τὰ φρικώδη μαρτύρια τοῦ 1821. Καταβαίνων δὲ μετέπειτα εἰς πέμπτην κοιλάδα, ἀνέρχεται δι' αὐτῆς ἐπάνω εἰς τὸν ἕκτον λόφον. Ἐνταῦθα δ' εὐρίσκειται τις ἐπὶ τοῦ χώρου, ὃν κατεῖχον αἱ ὀκτώ κοόρτες τῶν τετρακισμυρίων Γότθων τοῦ Κωνσταντίνου, ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τῶν πρώτων τειχῶν, ἅτινα περιελάμβανον τὸν τέταρτον μόνον λόφον, καὶ ἀκριβῶς καθ' ὃν χώρον κατεῖχεν ἡ ἐβδόμη κοόρτης, ἐξ οὗ καὶ ὁ χώρος οὗτος διετέλεσεν ἕκτατε ἐπικαλούμενος· Ἐβδόμον. Ἐπὶ τοῦ ἕκτου λόφου σώζονται τὰ τείχη τῶν ἀνακτόρων Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, ὅπου ἐστέφοντο οἱ αυτοκράτορες, καλούμενον σήμερον ὑπὸ τῶν τούρκων Τεκίρ-Σεράϊ, ἥτοι ἀνάκτορα τῶν πριγκίπων. Εἰς τοὺς πρόποδας δὲ τοῦ λόφου τούτου εἶνε ὁ Βαλατᾶς, ἡ ἐβραϊκὴ συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, συνοικία ῥυπαρὰ, ἐκτεταμένη παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον μέχρι τοῦ τείχους τῆς πόλεως, καὶ ἐπέκεινα τοῦ Βαλατᾶ, τὸ ἀρχαῖον προάστειον τῶν Βλαχερνῶν, κοσμούμενον ἄλλοτε με ἀνάκτορα χρυσόρονα. Ἐνδιαίτημα ἐκλεκτὸν τῶν αυτοκρατόρων, φημιζόμενον καὶ διὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Πουλχερίας καὶ διὰ τὸ προσκύνημα τῶν ἁγίων λειψάνων, νῦν δὲ πλήρες ἐρειπίων καὶ ἀθλιότητος. Ἐκ Βλαχερνῶν ἀρχίζουσι τὰ πυργωτὰ τείχη, ἅτινα περιτρέχουσι τὸ Χρυσοῦν Κέρας καὶ φθάνουσιν ἕως εἰς τὴν Προποντίδα, περιβάλλοντα τὴν ἐβδόμην κοόρτην, ὅπου ἦτο ὁ φῶς τῶν

βοῶν, καὶ ὅπου ἀκόμη σώζεται ὁ στυλοβάτης τοῦ Ἀρκαδίου, ὁ ἀνατολικώτερος καὶ μεγαλύτερος λόφος τῆς Σταμπούλ, διαχωρίζομενος ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐξ διὰ τοῦ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων ῥέοντος ποταμίσκου Λύκου, εἰσβάλλοντος εἰς τὴν πόλιν παρὰ τὴν Πύλιν τοῦ Χαρισίου καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὴν ἐγγὺς θάλασσαν καθ' ὃ μέρος ἦν ὁ λιμὴν τοῦ Θεοδοσίου. Ἀπὸ δὲ τῶν τειχῶν τῶν Βλαχερνῶν φαίνεται ἀκόμη τὸ προάστειον τοῦ Ὁρταξιλέρ κατατεινόμενον ἡρέμα πρὸς τὸν ὕμνον καὶ κατεστημένον μὲ κήπους. Ἐπέκεινα δὲ τοῦ Ὁρταξιλέρ κείται τὸ προάστειον τοῦ Ἐγιοῦπ, γῆ ἱερὰ τῶν Ὁσμανλίδων μὲ τὸ κομψὸν τζαμίον της, καὶ τὸ ἐκτεταμένον νεκροταφεῖόν της κατὰ σκίον ἐκ τῶν κυπαρίσσων καὶ κατὰλευκον ἐκ μαυσωλείων καὶ τάφων· ὅπισθεν δὲ τοῦ Ἐγιοῦπ τὸ ὄροπέδιον τοῦ ἀρχαίου στρατοπέδου, ὅπου αἱ λεγεῶνες ἀνήγειρον ἐπὶ τῶν ἀσπίδων τοὺς νέους αὐτοκράτορας, καὶ ἐκείθεν τοῦ ὄροπέδου ἄλλα κωμῖδια, ἅτινα διὰ τῶν ζωηρῶν τῶν χρωμάτων ἐπιχέουσι χάριν καὶ φαιδρότητα εἰς τὴν κατὰφυτον περιχώρον, ἣν περιδρέχουσι τὰ τελευταῖα νάματα τοῦ Κερατίου κόλπου. Αὕτη εἶνε ἡ Σταμπούλ. Εἶνε θεσπέσια. Ἀλλὰ τοῦ θεατοῦ ὅμως ἡ καρδιά θλίβεται ἀναλογιζομένου, ὅτι ἡ ἀτελεύτητος αὕτη ἀσιατικὴ κώμη ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς δευτέρας ἐκείνης Ῥώμης, τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου μουσείου τῶν θησαυρῶν, οἵτινες ἠρπάγησαν ἐκ τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὧν καὶ μόνῃ ἡ ἀνάμνησις ἐκθαμβοῖ τὴν διάνοιαν ὡς θεσπέσιον τι ὄνειρον. Ποῦ εἶνε αἱ μεγάλαι στοαί, αἱ διερχόμεναι τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ τείχους, οἱ ἐπίχρυστοι θόλοι, οἱ ἵππειοι κολοσσοὶ οἱ ὑψούμενοι ἐπὶ κινήσων τιτανείων ἐνώπιον τῶν ἀμφιθεάτρων καὶ εἰς τὰς θέρμας, αἱ δρειχάλικιναι σφίγγες αἱ ἐπικαθήμεναι ἐπὶ πορφύρων στυλοβατῶν, οἱ ναοὶ καὶ τὰ ἀνάκτορα, ἅτινα ἀνήγειραν ὑψηλὰ τὸ ἐκ γρανίτου μέτωπόν των ἐν τῷ μέσῳ λαοῦ καταχάλακτου, θεῶν μαρμαρίνων καὶ αὐτοκρατόρων ἀργυρῶν; Πάντα ἠφανίσθησαν καὶ μετεμορφώθησαν. Οἱ δρειχάλικινοι ἵπποι ἀνεκαμινεύθησαν καὶ ἐχύθησαν εἰς κανόνια· ὁ χαλκοῦς ἐπενδύτης τῶν ὀβελίσκων μετεβλήθη εἰς νομίσματα· αἱ σαρκοφάγοι τῶν αὐτοκρατοριστῶν μετεβλήθησαν εἰς βρύσας· ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας Εἰρήνης εἰς ὀπλοθήκην, ἡ δεξαμενὴ τοῦ Κωνσταντίνου εἰς ἐργαστήριον, ὁ στυλοβάτης τοῦ Ἀρκαδίου εἰς πεταλωτήριον, καὶ ὁ Ἱππόδρομος εἰς ἀγορὰν ἵππων· ὁ κισσὸς δὲ καὶ τὰ ἐρεῖπια καλύπτουσι τὰ θεμέλια τῶν ἀνακτόρων, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν ἀμφιθεάτρων φέεται ἡ χλόη νεκροταφείων, ὀλίγαι δὲ μόνον ἐπιγραφαὶ ἀποτιτανωθεῖσαι ἐκ τῶν πυρκαϊῶν ἢ ἠκρωτηρισμέναι ὑπὸ τῆς σπάθης τῶν ἐπιδρομέων ἐνθυμίζουσιν ἀκόμη ὅτι ἐπὶ τῶν λόφων ἐκείνων ἔκειτο ἡ θαυμασιὰ μητρόπολις τοῦ ἀνατολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ἐπὶ τοῦ ἀπεράντου δὲ

τούτου ἐρειπίου κάθεται σήμερον ἡ Σταμπούλ, ὡς ὀδαλίσσα (odalisca) ἐπὶ τάφου, ἀναμύνουσα πότε θὰ σημάνη ἡ ὥρα της.

EN TAI ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΙΣ.

Καὶ τώρα ἄς ἔλθωσι μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον οἱ ἀναγνώσται, ὅπως λάβωσι μικράν τινα ἀναψυχήν.

Μέγα μέρος τῶν ὅσα περιέγραψα μέχρι τοῦδε, τὰ εἶδαμεν, ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξώς μας· ἄς φαντασθῇ λοιπὸν ὁ ἀναγνώστης εἰς ποῖαν κατάστασιν ἔπρεπε νὰ εὐρίσκεται ἡ κεφαλὴ ἡμῶν, ὅτε ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον περὶ λύχνων ἀφάς. Καθ' ὃδον οὐδὲν εἶπαμεν, ἅμα δὲ εἰσελθόντες εἰς τὸ δωμάτιόν μας, ἐβρίθηνμεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἀποβλέψαντες πρὸς ἀλλήλους, ἠρωτήσαμεν συγχρόνως ἀμφοτέρω :

— Πῶς σοῦ φαίνεται ;

— Τί λέγεις ;

— Καὶ ὅταν συλλογισθῶ, ὅτι ἤλθα ἐδῶ διὰ νὰ ζωγραφίσω !

— Καὶ ἐγὼ διὰ νὰ γράψω !

Καὶ ἐπετιμήσαμεν ἀλλήλους κατὰ πρόσωπον ἐξ ἀδελφικῆς συμπαιδείας.

Καὶ ἀληθῶς τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, καὶ διαφόρους ἄλλας ἡμέρας κατόπιν, ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Ἀβδοῦλ-Ἀζίζ ἠδύνατο νὰ μοὶ προσφέρει μίαν ἐπαρχίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, χωρὶς νὰ κατορθώσω νὰ συναρμολογήσω δέκα στίχους περὶ τῆς πρωτεύουσας τοῦ κράτους του. Τόσον ἀληθὲς εἶνε, ὅτι ἡ περιγραφή τῶν μεγάλων πραγμάτων πρέπει νὰ γείνη μακρόθεν, καὶ ὅτι διὰ νὰ περιγράψῃ τις αὐτὰ καλῶς, πρέπει νὰ τὰ λησμονήσῃ ὀλίγον. Ἐπειτα πῶς ἦτο δυνατόν νὰ γράψω ἐν τὸς δωματίου, ὁπόθεν ἐφαίνετο ὁ Βόσπορος, τὸ Σκούταρι, καὶ ἡ κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου ; Καὶ αὐτὸ τὸ ξενοδοχεῖον ἦτο θέαμα. Κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας διὰ τῶν κλιμάκων καὶ διαδρόμων τοῦ ξενοδοχείου ἤρχοντο καὶ ἀπῆρχοντο ἄνθρωποι παντοδαποί. Εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν παρεκάθηντο καθ' ἑκάστην εἰκοσιν ἔθνη. Δειπνῶν, δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐκβάλω τῆς κεφαλῆς μου τὴν ιδέαν ὅτι ἤμην ἀπεσταλμένος τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως, καὶ ὅτι εἰς τὰ ἐπιθόρπια ἔπρεπε νὰ λάβω τὸν λόγον περὶ μεγάλων τινῶν διεθνῶν ζητημάτων. Ὑπῆρχον δ' ἐκεῖ πρόσωπα ῥοδόχροα ἀγγλίδων λαίδυ, κεφαλαὶ καλλιτεχνῶν μὲ τὴν ἄτακτον κόμην, πρόσωπα τυχοδιωκτῶν παμποικίλια, μικραὶ βυζαντιναὶ κεφαλαὶ, ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν ἔλειπεν ἄλλο τι παρὰ ὁ χρυσοῦς ἀκτινωτὸς στέφανος, ὅψεις παράδοξοι καὶ ἀπαίσιοι· ὁσημέραι δὲ μετηλλάσσοντο. Εἰς τὰ ἐπιθόρπια, ὅτε ὅλοι ὠμίλουν, ἐνόμιζες ὅτι εὐρίσκεσαι εἰς τὴν πόλιν Βαβέλ. Ἐγνώρισα ἐκεῖ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀκόμη Ῥώσσους τινὰς μαγευμένους ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐκάστην ἐσπέραν συνηντῶμεθα ἐκεῖ ἐπιστρέφοντες ἐκ τῶν ἄκρων ἐσχατιῶν τῆς

πόλεως, καὶ ἕκαστος αὐτῶν εἶχε νὰ διηγηθῇ ἐν ταξείδιον. Ὁ μὲν εἶχεν ἀναβῆ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ πύργου τοῦ Σεραικεράτου, ὁ δ' εἶχεν ἐπισκεφθῇ τὰ νεκροταφεῖα τοῦ Ἐγιοῦπ, ἄλλος εἶχε κἀμὴ ἐκδρομὴν εἰς τὸν Βόσπορον· ἐνυφαίνοντο δ' εἰς τὴν συνδιάλεξιν αὐτῶν περιγραφαὶ πλήρεις χρωμάτων καὶ φωτός· ὁσάνκις δ' ἔλειπεν ὁ λόγος, οἱ γλυκεῖς ἀνθοσμίαι τοῦ Αἰγαίου πελάγους διήγειρον αὐτόν. Ὑπῆρχον μετὰ ἄλλων καὶ τινες συμπολιταὶ μου, πλούσιοι κομποπρεπεῖς, οἵτινες μ' ἐπότισαν πολλὴν χολήν, διότι ἀπὸ τοῦ ζωμοῦ μέχρι τῶν ἐπιθόρπιων δὲν ἔλαμνον ἄλλο τι παρὰ νὰ ἐκφέρωσι βλασφημίας δεινὰς κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὅτι δὲν ὑπῆρχον πεζοδρόμια, ὅτι τὰ θέατρα ἦσαν σκοτεινὰ, καὶ ὅτι δὲν ἐγνώριζέ τις πῶς νὰ περάσῃ τὴν ἐσπέραν. Ἦλθαν εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ περνοῦν τὴν ἐσπέραν. Εἰς τούτων εἶχε κἀμὴ τὸ ταξείδιον τοῦ Δουναβίου. Τὸν ἠρώτησα ἐὰν ἠδυναίτο εἰς τὸν μέγαν ποταμόν. Μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι οὐδαμοῦ γῆς γνωρίζουσι νὰ παρασκευάζωσι τὸν ἀντακαῖον ὅπως ἐπὶ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς καισαροκρατικῆς αὐστριακῆς Ἑταιρίας. Ἐτερός τις ἦτο τύπος νοστιμώτατος ἐρωτολήπτου περιηγητοῦ, εἰς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ταξιδεύουσι διὰ νὰ ἐκμαυλίσωσι γυναῖκας, φέροντες μετ' ἑαυτῶν καὶ σημειωματάρια τῶν κατακτησέων των. Ἦτο κομητίσκος τις ῥαδινὸς καὶ ξανθὸς, δαψιλῶς προικισμένος ἐκ φύσεως μὲ τὸ ὀγδοὺν χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅστις, ὁσάνκις συνέπιπτε λόγος περὶ τουρκιστῶν, ἔκυπτε τὴν κεφαλὴν μετὰ μειδιάματος μυστηριώδους, καὶ δὲν ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν συνδιάλεξιν παρὰ μὲ λέξεις ἡμισείας, τὰς ὁποίας καὶ ἠκρωτηρίαζε πάντοτε τεχνηέντως, ἐμβάπτων τὰ χεῖλη του εἰς τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου. Πάντοτε ἤρχετο εἰς τὸ δεῖπνον ὀλίγον τι βραδύτερον τῶν ἄλλων, ἀσθμαίνων ὅλος καὶ μὲ ἦθος σημαίνων, ὅτι πρὸ ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἐπάνω κάτω τοῦ τὴν ἐκατάφερε τοῦ Σουλτάνου· εἰς δὲ τὸ διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μετὰ τῆς μιᾶς παροψίδος καὶ τῆς ἄλλης, μετέφερε μετὰ πολλῆς τῆς προφυλάξεως ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο θυλάκιον τοῦ ἐνδύματός του γραμματίδια διπλωμένα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ φαίνονται ἐπιστολαὶ ὀδαλικιστῶν, καὶ τὰ ὁποῖα ἦσαν βεβαιότατα ἀπλᾶ σημειώσεις ξενοδοχείων. Ὡ! μὲ τί ὑποκείμενα συναντᾷς εἰς τὰ ξενοδοχεῖα ταῦτα τῆς κοσμοπολίτιδος πόλεως ! Πρέπει νὰ ἐκαμέ τις εἰς αὐτὰ διὰ νὰ μᾶς πιστεύσῃ. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ νεανίας τις οὐγγρος, τριακοντούτης περίπου, ὑψηλός, νευρώδης, μὲ ὀφθαλμοὺς διαβολικοὺς, καὶ μὲ λεσχηνεῖαν πυρετώδη, ὅστις, ἀφοῦ ἐχηρμάτισε γραμματεὺς πλουσίον τινὸς κυρίου ἐν Παρίσις, κατετάχθη ἔπειτα εἰς τοὺς ἐν Ἀλγερίᾳ γάλλους ζουάβους, ὅπου ἐτραυματίσθη καὶ ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἀκολούθως δ' ἔφυγεν εἰς Μαρόκκον, ὁπόθεν ἐπανελθὼν εἰς Εὐρώπην ἐδράμεν εἰς Ἀγαν

ΤΟΜΟΣ Γ'—1880

νὰ ζητήσῃ βαθμὸν ἀξιωματικοῦ διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀγκινάων πόλεμον· ἀλλ' ἀποκρουθεὶς εἰς Ἀγαν, ἀπεράσισε νὰ καταταχθῇ εἰς τὸν τουρκικὸν στρατὸν· διαβαίνων ὁμως ἐκ Βιέννης ὅπως ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔλαβε μίαν σφαῖραν πιστολίου εἰς τὸν τράχηλον, ἐν νομαχίᾳ ἐνεκα κυρίως τινός, καὶ ἐδείκνυε τὴν πληγὴν ἀποκρουθεὶς δὲ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, —Τί νὰ κάμω ; — ἔλεγε — je suis enfant de l'aventure (εἰμαι τέκνον τῆς τύχης)· εἶνε ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ μάχωμαι. Εὐρηκα ἤδη τινὰ ὅστις θὰ μὲ φέρῃ εἰς τὴν Ἰνδικήν—καὶ ἐδείκνυε τὸ εἰσιτήριόν του,—ὅλ γείνω ἄγγλος στρατιώτης· εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εὐρίσκει τις πάντοτε νὰ κἀμῃ τι, δὲν ζητῶ ἄλλο παρὰ νὰ μάχωμαι· τί μὲ μέλει ἂν ἀποθάνω ; ἔχω τὸν ἑνα πνεῦμονα κατεστραμμένον.—Ἄλλος τις, παράδοξος νοστιμώτατος, ἦτο γάλλος, οὐτινος ὁ βίος φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ἄλλο τι παρὰ διαρκὲς πόλεμος μὲ τὸ ταχυδρομεῖον. Εἶχε μίαν ὑπόθεσιν ἐκκερμῇ μὲ τὸ ταχυδρομεῖον τὸ αὐστριακόν, ἄλλην μὲ τὸ γαλλικόν, ἄλλην μὲ τὸ ἀγγλικόν· ἐσελλε διαμαρτυρήσεις εἰς τὸν Νέον Ἐλ. Τύπον· ἐξεσφενδύνα αὐθαδεῖας τηλεγραφικὰς πρὸς ὅλους τοὺς ταχυδρομικοὺς σταθμοὺς τῆς ἡπείρου, καθ' ἑκάστην δὲ εἶχε καὶ ἑνὰ διάλογον εἰς ταχυδρομικὸν τι παραθύριον, δὲν ἐλάμβανεν ἐπιστολὴν ἐγκαίρως, δὲν ἔγραφεν ἐπιστολὴν ἢ ὁποῖα νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον της, καὶ διηγείτο εἰς τὴν τράπεζαν ὅλα αὐτὰ τὰ δυστυχήματά του καὶ ὅλας αὐτὰς τὰς ἐριδὰς του, καταλήγων πάντοτε εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ταχυδρομεῖον τοῦ ἐφθίρει τὴν ζωὴν. Ἐνθυμοῦμαι μίαν ἑλληνίδα, μὲ ὅψιν δαιμονισμένης, παραδόξως ἐνδεδυμένην, καὶ πάντοτε μόνην, ἥτις πάντοτε ἡ γείρετο ἐκ τῆς τραπέζης ἐν τῷ μέσῳ τῶν δειπνῶν, καὶ δὲν ἀπῆρχετο ποτὲ εἰμὴ ἀφοῦ ἔκαμνεν ἐπὶ τοῦ τρυβλίου της σημειῶν τι καθαλιστικόν, τοῦ ὁποῦ οὐδεὶς ποτε κατῴρωσε νὰ ἐννοήσῃ τὴν σημασίαν. Δὲν ἐλησμονήσα καὶ ἐν βλαχικῶν ἀντίτυπον, ὠραῖόν τινα νεανίαν εἰκοσιπενταετῆ, καὶ κόρην μόλις ἀνῆλθασαν, οἵτινες ἐφάνησαν ἐκεῖ μίαν μόνην ἐσπέραν, καὶ οἵτινες ἀναμφιβόλως ἦσαν φυγάδες, ἐκεῖνος ἄρπαξ, καὶ ἐκείνη συνένοχος· διότι ἤρκει νὰ πρόσηλώσῃ τις ἐπ' αὐτῶν μίαν στιγμὴν τὸ βλέμμα του, διὰ νὰ τοὺς κἀμῃ νὰ ἐρυθρίασωσι, καὶ ὁσάνκις ἡ θύρα ἠνοίγετο, ἐχαλαροῦντο καὶ παρέλυν ὡς δύο ἐλατήρια. Ποῖους ἄλλους ἐνθυμοῦμαι ; Ἐκατὸν ἄλλους, ἐὰν συλλογισθῶ. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ καὶ εἰς μαγικὸς λύχνος· διεσκαδάζαμεν λοιπὸν, ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου, ὁσάνκις ἦτο ἡμέρα ἀτμοπλοίου, βλέποντες δι' αὐτοῦ εἰσερχομένους διὰ τῆς θύρας τοῦ δρόμου τοὺς ξένους. Ὅλοι ἦσαν ἀπηνυηκότες, ἐξεστνηκότες, ἐνίοι δὲ καὶ συγκεκνημένοι ἀκόμη ἐκ τῆς πρώτης ἀφίξεως, πρόσωπα λέγοντα :—Τί κόσμος εἶνε οὗτος ; Ποῦ ἤλθαμεν καὶ ἐπέσαμεν ; — Ἠμέραν τινὰ εἰσῆλθε νεανίας, ἀρτίως φθάσας, ὅστις ἐφαίνετο ὡς τραλλὸς ἐκ τῆς

χαράς, ότι ήλθε τέλος πάντων εις την Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ήτο τὸ ὄνειρον τῶν παιδικῶν του χρόνων, καὶ ἐσφίγγε δυνατὰ καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς του, ὅστις μετὰ φωνῆς συγκινημένης τοῦ ἔλεγε: Je suis heureux de te voir heureux, mon cher enfant (εἶμαι εὐτυχής, διότι σὲ βλέπω εὐτυχῇ, φίλτατόν μου τέκνον). Τὰς δὲ θερμὰς ὥρας ἀκολούθως διηρχόμεθα εἰς τὸ παράθυρον παρατηροῦντες τὸν Πύργον τῆς κόρης, ὅστις ὑψοῦται λευκὸς, ὡς ἡ χιών, ἐπὶ βράχου μονήρους τοῦ Βοσπόρου, ἀπέναντι τῆς Χρυσοπόλεως· καὶ ἐν ᾧ ἐφαντασιοκοποῦμεν περὶ τοῦ μύθου τοῦ πρίγκιπος τῆς Περσίας, ὅστις ὑπάγει νὰ ἐκμυζήσῃ τὸ δηλητήριον ἐκ τοῦ βραχίονος τῆς ὡραίας Σουλτάνας, δηλθίσης ὑπ' ἀσπίδος, ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς αὐτῆς οἰκίας καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν παιδάριον πενταετὲς μᾶς ἐτύφλωνε. Τὰ πάντα ἦσαν περιέργα ἐν τῷ ξανθοχρῶ ἐκείνῳ. Μεταξὺ ἄλλων κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν εὐρίσκομεν ἐνώπιον τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου ἐν ᾗ δύο ὑποκείμενα ἀμφιβόλου ὅμως ὤψεως, οἵτινες πρέπει νὰ ἦσαν προμηθευταὶ γυνυνῶν διὰ τοὺς ζωγράφους, καὶ οἵτινες ἐκλαμβάνοντες τοὺς πάντας ὡς ζωγράφους, ἡρώτων αὐτοὺς ταπεινῇ τῇ φωνῇ: μίαν τούρισσαν; μίαν ἐλληνίδα; μίαν ἀρμένισσαν; μίαν ἐβραίαν; μίαν μαύρην;

Ἔπεται συνέχεια.

Τῇ 24 Ὀκτωβρίου (ἔ. ν.) ἡ γαλλικὴ πόλις Angers δημοτελέστατα ἐώρταζε τὰ ἀποκαλυπτήρια ἀνδριάντος, ὃν εἶχεν ἰδρύσει εἰς ἐν τῶν ἀρίστων αὐτῆς τέκνων, εἰς ἄνδρα φιλοπάτριδα ἄμα καὶ ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ διασημύτατον, τὸν περιώνυμον γλύπτην Δαυῖδ, ὅστις συνήθως μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς πατρίδος του καλεῖται Δαυῖδ ὁ ἐξ Angers Ὡς γνωστὸν, ὁ διάσημος οὗτος καλλιτέχνης εἶνε ὁ ποιήσας τὸ εἰς τὸν Μάρκον Βότσαρην ὡραῖον ἐκείνο μνημεῖον, τὸ παριστῶν τὴν Ἑλλάδα δεικνύουσαν διὰ τοῦ δακτύλου ἐπὶ τοῦ τάφου τὸ ὄνομα τοῦ Σουλίου τοῦ ἥρωος. Δημοσιεύοντες δὲ κατωτέρω ἄρθρον τοῦ Ἰουλίου Claretie, ἀναφερόμενον εἰς τὸ καλλιτέχνημα ἐκείνο τοῦ Δαυῖδ, ὅπου κατεγώρισεν ἐν τῷ «Χρόνῳ» τῶν Παρισίων ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ καλλιτέχνου, πρόσφορον ἐκρίναμεν νὰ συνοδευόμεν αὐτὸ διὰ τῆς ἐπομένης σημειώσεως περὶ τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου καὶ φιλέλληνος καὶ τοῦ τάφου τοῦ Βότσαρη, ἣν ὁ ἐν Μεσολογγίῳ συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας κ. Θ. Σοφιανόπουλος καθ' ἡμετέραν παράκλησιν ἐπροθυμήθη νὰ ἐπιστείλῃ ἡμῖν.

Ἡ δεινότης βασιλεὺς Ὁθων, ἐπισκεφθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 1834 ἢ 1835 τὸ Μεσολόγγιον, εὗρεν εἰς τὸ μέρος τὸ νῦν ὀνομαζόμενον «κῆπος τῶν ἡρώων» τὰ ὅσα τῶν κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου πεσόντων ἀγωνιστῶν συσσωρευμένα, πρὸς δὲ καὶ πενήτρων τάφον περιελάοντα τὰ ὅσα τοῦ ἥρωος Βότσαρη ἀμέσως δὲ τότε διέταξε τὰ μὲν ὅσα τῶν πεσόντων ἀγωνιστῶν νὰ περισυναχθῶσι καὶ νὰ τεθῶσιν εἰς κιβώτια, ἅτινα ἀμέσως ἐπέγρυσαν διὰ χρώματος σχηματισθέντος εἰς μέγαν κῶνον, ὅστις καὶ νῦν ὑφίσταται, ἐπὶ δὲ τοῦ τάφου τοῦ Μάρκου Βότσαρη τῇ διαταγῇ τοῦ ἰδίου βασιλεὺς ἀνηγέρθη μνημεῖον ἐκ μαρμαρίου καὶ ἐπετέθη πλεῖς φέρουσα ἐπιτύμβιον.

Ἐπὶ τοῦ τάφου τούτου κατὰ τὸ ἔτος 1836 ἢ 1837 ἐστῆθη μνημεῖον τοῦ Γάλλου ἀγαλακτοποιοῦ Δαυῖδ, πα-

ριστῶν γονυπετῇ τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ μορφήν νεανίδος κρατοῦσαν ἐν τῇ δεξιᾷ στήθεσιν καὶ δεικνύουσαν τὴν ἐπὶ τοῦ μνημείου ἐπιγραφὴν. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1852 ἐξορίσθεις ὁ Δαυῖδ τῆς Γαλλίας ὑπὸ Ναπολέοντος τοῦ Γ', διήλθε τοῦ Μεσολογγίου μετὰ τῆς θυγατρὸς του, ἐνθα εὗρων τὸ ἄγαλμα τοῦ ἡρωοποιημένου ἔκλαυσε διὰ τὴν τοιαύτην κατάστασιν του. Κατὰ δὲ τὸ 1860 περίπου ἡ ἐλληνικὴ Κυβέρνησις λαβοῦσα ἐντιθεὶν τὸ ἄγαλμα ἐπεμφεν εἰς Γαλλίαν, ἐνθα ἐπισκευασθὲν ἐπιστράφη εἰς Ἀθήνας, καὶ νῦν εὐρίσκεται ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν στρατιωτικῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1862 ἐπὶ τῇ μεταπολιτευσίᾳ βίανταλοι ἐθεθήλωσαν τὸν τάφον τοῦ ἥρωος Βότσαρη, ἀνασκάψαντες αὐτὸν, συντρίψαντες τὴν φέρουσαν τὸ ἐπιτύμβιον μαρμαρίνην πλάκα καὶ διασκορπίσαντες τὰ ὅσα τοῦ ἥρωος, καὶ ἔτσι ἤθελον τὸν ἀνασκάψαι ἐντελῶς, ἐν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαπραξέως τοῦ στυγεροῦ ἐγκλήματος δὲν εὐρίσκετο ἐκεῖ ὁ νῦν ἐνταῦθα συμβολαιογράφος κ. Ι. Πλατύνας, ὅστις διὰ νοουσιῶν καὶ ἀπειλῶν ἀκόμη ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν περικίτρω καταστροφὴν· οὗτος δὲ ὁ Ἰω. Πλατύνας, ὁ Χ. Σαμπέλλος καὶ ὁ Γ. Γιολλάδης περιεσύνεζαν τὰ ὅσα, καὶ τὰ ἐναπέθεσαν πάλιν εἰς τὸν τάφον, τὸν ὅποιον περιεκέλυψαν διὰ τῶν συντετριμμένων μαρμαρίνων πλακῶν μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ἐπεσκεύασθη δαπάνη τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡδὴ ὑπάρχει καλῶς συντηρούμενος. Σ. τ. Δ.

ΔΑΥΙΔ D' ANGERS

Τὸ ὄνειρον τοῦ Δαυῖδ ήτο νὰ ἰδρῶσῃ μνημεῖον εἰς τὸν Βότσαρην, διότι τότε οἱ Ἕλληνες θνήσκοντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεώς των ἐξήπτον καὶ ποιητὰς καὶ καλλιτέχνας καὶ ἄνδρας στρατιωτικούς. Ἡμέραν τινὰ ὁ Δαυῖδ περιεφύετο μόνος του ἐν τινὶ κοιμητηρίῳ, διέκρινε δὲ νεκρὰν τινα κόρην, παιδίον ἔτι, ἣτις γονατισμένη οὖσα πρὸ τινος τάφου ἐσυλλάβιζε τὴν ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν διὰ τοῦ δακτύλου ἀκολουθοῦσα τὴν σειρὰν τῶν γραμμάτων. Ἦτο συγκινητικὸν ἄμα δὲ καὶ ἀπλούστατον τὸ πρᾶγμα· ἡ ζωὴ μετὰ κόπου κατεγίνετο εἰς τὸ νὰ ἀναγνώσῃ τοῦ θανάτου τὸ μυστήριον.

Εὗρον τὴν σύνθεσιν τοῦ καλλιτεχνήματός μου, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ γλύπτης.

Ἐμελλεν ἀκόμη νὰ εὕρῃ τὸ ὑπόδειγμα.

Ἐν ᾧ ποτὲ ἐπορεύετο νὰ γευματίσῃ ὁ Δαυῖδ μετὰ τοῦ Βίκτωρος Οὐγγῶ εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς γράϊας Σαγὲ, συνήντησεν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ὄρους Παρνάσσου, παρὰ τὴν οἰκίαν τοῦ ἐφημερίου, εἰς ἣν ἔπειτα κατέκνησεν ὁ Sainte-Beuve, νέαν δεκαεσσάρων ἐτῶν, περιβεβλημένην ῥάκη, ἰσχνὴν, ἀλλὰ θελκτικωτάτην. Ὁ Δαυῖδ ἔστη πρὸ αὐτῆς· τὴν παρατηρεῖ, τὴν ἐρωτᾷ καὶ λαμβάνει σημείωσιν τοῦ ὀνόματός της καὶ τῆς κατοικίας της.

— Κλημεντίνη. . .

— Ἐγὼ καὶ τὸ ὑπόδειγμά μου, εἶπεν ὁ γλύπτης τῷ ποιητῇ.

Τὸ κοράσιον ἐκεῖνο τὸ ἰσχνὸν, τὸ ἀσθενὲς, ήτο, εἴπομεν, ὡραῖον. Ἐμελλε τὸ κοράσιον ἐκεῖνο νὰ γείνη ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος, τὸ ἀσθενικὸν της σώμα ἔμελλε νὰ ζήσῃ εἰς τοὺς αἰῶνας ἐν τῷ μαρμαρῷ τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ. . .

Ἡ ὁρφανὴ ἐπορεύετο εἰς τοῦ Δαυῖδ, συνοδευομένη ἐνίοτε ὑπὸ τῆς γράϊας της.

Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ γλύπτου, ἐν ὁδῷ Fleury, ὑπῆρχεν ἀνηρτημένος ὁρεοχάλκινος Χριστὸς ἐπὶ βελουδίνου ἐδάφους μὲ ὡραῖον πλαίσιον, τὸν ὅποιον Χριστὸν συχνάκις παρστήρει ἡ γράϊα.

Ἡμέραν τινὰ, ἐν ᾧ τὸ κοράσιον ἐνεδύετο μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας, εἶπεν εἰς τὸν γλύπτην.

— Ἀχ! ἐκεῖνος ὁ Χριστὸς, μὲ τὴν κορνίζα του! Ἡ μάνα συχνὰ τὸν ἐνθυμᾶται. . . Ἄν ἤθελατε νὰ τὸν ξεκάμψετε, κύριε Δαυῖδ, καλὸς θὰ ήτο διὰ τὸ πτωχικὸν μας! Μπορούσατε νὰ κρατήσετε ὅσο κάνει ἀπὸ τὴν πληρωμὴ μου, σιγὰ σιγὰ θὰ τὸν ξεπλήρωνα!

Συνεκινήθη ὑπὸ τὸν τραχὺν του μύστακα καὶ τὰ πυκνὰ του ὄφρυδια ὁ καλλιτέχνης, καταβιάσας δὲ τὸ εἰκόνισμα εἶπε πρὸς τὴν κόρην.

— Καλὰ! ἀφ' οὗ τὸν θέλεις, λάβε τον. Ὅσακις δὲ ὁ πειρασμὸς σὲ δῇγῃ νὰ πράξῃς τὸ κακὸν, παρατήρει τον καὶ συλλογίζου καὶ ἐμὲ, διότι σοὺ τὸν χαρίζω.

— Μοῦ τὸν χαρίζετε;

Καὶ ἡ χαρὰ τοῦ παιδίου ὑπῆρξε βαθεῖα, ὁ δὲ Δαυῖδ ὡς ὑπὸ ἱεροῦ πυρετοῦ κατελημμένος εἰργάζετο, ἔχων τὸ παιδίον ἐκεῖνο ὡς πρότυπον, εἰς ἀποτελείωσιν τῆς Νεαρᾶς Ἑλληνίδος, τῆς συλλαβίζουσας τὸ ὄνομα τοῦ Μάρκου Βότσαρη.

Ἡ ποίησίς του ὅλη εἶχε μεταδοθῇ εἰς τὸ μαρμαρίνον ἐκεῖνο σώμα ἀσθενικοῦ κορασίου, ἡ φιλοπατρία του ὅλη εἰς τὸ ἡμικλινὲς ἐκεῖνο ἄγαλμα, ὅπου ἔμελλε νὰ κοσμήσῃ τὸ μνημεῖον τοῦ ἥρωος. . .

Ὅτε τὸ ἔργον ἐπερατώθη, ἐχρειάσθη νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπ' αὐτοῦ ὁ καλλιτέχνης. Αὐτὸς ὁ Δαυῖδ ἔγραψεν ὡς τις ἄλλος Πυγμαλίων—ἀλλ' ὡς πατήρ καὶ ὄχι ὡς ἐραστής—ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Μία νύξ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, τὰ ἐξῆς.

«Σ' ἐτελείωσα, φίλτατόν μου τέκνον! Ὅκα ταλείψης τὴν Γαλλίαν διὰ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν ὡραίαν Ἑλλάδα! Σὲ ἡγάπων τόσο! Ἀχ! Σὲ ἡγάπων ὅσον πατήρ τρυφερὸς ἀγαπᾷ τὴν κόρην του! Ὅκα φύγῃς ἀπὸ τὴν χώραν τῶν εὐγενῶν ἐμπνεύσεων καὶ τῶν μεγάλων ἔργων, καὶ θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν χώραν, ἐν ᾗ καὶ αἱ ἐμπνεύσεις αἱ εὐγενεῖς καὶ τὰ ἔργα τὰ μεγάλα κατὰ πρῶτον ἐβλάστησαν. Ὅκα σὲ ζεσταίνῃ τῆς Ἀττικῆς ὁ ἥλιος, οὕτως ἐδῶ δὲν ἔχομεν παρὰ ὠχρὰν μόνον ἀντανάκλασιν. Ὅταν θὰ ὑψοῦται τὸ ἄστρον τῆς ἐσπέρας, ὡς τις σκέψις τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν γλαυκὸν τῆς Ἑλλάδος ὀρίζοντα, μία του ἀκτὶς θὰ πίπτῃ ἐπὶ τοῦ μετώπου σου τοῦ μελαγχολικοῦ, διότι εἶσαι πολὺ λυπημένον, ταλαίπωρόν μου τέκνον!»

Ἡ λατρεία τοῦ δημοκρατικοῦ Δαυῖδ πρὸς τὸν Χριστὸν εἶνε ἀξία παρατηρήσεως, κατὰ τοῦτο δὲ ὁμοιάζουσι πρὸς τὸν Δαυῖδ πάντες σχεδὸν οἱ δημοκρατικοὶ τοῦ 1848. Ὁ Ἑσκιρὸς θὰ ὁμίλει εὐχαρίστως περὶ τοῦ φιλοπάτριδος Ἰησοῦ, ὁ δὲ Λαμενναὶ ἀναλαβὼν νὰ συντάξῃ σχέδιον δημοκρατικοῦ συντάγματος, ἤρχιζεν οὕτω· «Εἰς τὸ

ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῇ θελήσει τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ». Ἀποσταλείσης τῆς Νεαρᾶς Ἑλληνίδος εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Φειδίου, ὁ Δαυῖδ, τραπεῖς ἐπὶ ἄλλα ἔργα, ταχέως ἐλησιμόνησε τὸ ἀσθενικὸν κοράσιον τῆς ὁδοῦ τοῦ Παρνάσσου.

Ἐσπέραν τινὰ, ἐξερχόμενος ὁ γλύπτης τῆς οἰκίας ἐνὸς ἀρχιτέκτονος, συνηντήθη πρὸς τινα ἄνθρωπον ἄγνωστον ὄλως, ὅστις τῷ κατέφερεν ὀπισθεν δύο φοβεράς πληγὰς καὶ ἥνοιξε τὸ κρανίον.

Ἐργάτης τις τυπογραφείου ἔδωκε χεῖρα βοήθειας εἰς τὸν Δαυῖδ, ὅστις ἔσυρεν ἑαυτὸν μέχρι τῆς οἰκίας του, εὐτυχῶς δὲ μετὰ τινα χρόνον ἐθεραπεύθη. Εἶχε δὲ πάντοτε τὴν ὑποψίαν ὅτι αἷτιος τῆς δολοφονίας ἐκείνης ήτο γλύπτης τις, οὕτινος δὲν ἤθελε νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα, καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου γλύπτου εἰς τινα διαγωνισμόν εἶχε φέρει ψῆφον ὁ Δαυῖδ. Ἐλεγε δ' ἄλλως ὅτι ὁ γλύπτης ἐκεῖνος ήτο παράφρων.

Μετὰ τινα ἔτη, ὅτε εἶχε πλέον λησιμονηθῇ ἡ ἀπόπειρα ἐκείνη τῆς δολοφονίας, ὁ Δαυῖδ ἔλαβε μίαν ἡμέραν ἐπιστολὴν, δι' ἣς προσεκαλεῖτο νὰ ὑπάγῃ, μεταξὺ μεσονυκτίου καὶ μιᾶς ὥρας, εἰς τινα οἰκίαν τοῦ προαστείου τοῦ Ἀγ. Ἰακώβου. Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς εἶχε χαραχθῇ συμβολικὸν τι σημεῖον ὑπὸ τινων πατριωτῶν, ἐξ οὗ ὁ Δαυῖδ ὑπέθεσεν ὅτι θὰ πρόκειται ἔσως περὶ μυστικῆς τι νος συνεντεύξεως ἐξορίστων. Ἐλέγετο δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὅτι ἡ οἰκία, εἰς ἣν ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ, δὲν εἶχε θυρῶν, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ συμπαράλθῃ μεθ' ἑαυτοῦ κλεπτοφάναρν. Εἰς τὸ τέταρτον πάτωμα θὰ ἔβλεπε κεχαραγμένον ἐπὶ τῆς θύρας διὰ κιωλίας λευκὸν σταυρόν· εἰς τὴν θύραν ἐκείνην ἔπρεπε νὰ κτυπήσῃ καὶ θὰ τῷ ἥνοιγον εὐθύς. Ἡ πρόσκλησις ήτο τῶντι πολὺ ῥωμαντικὴ, ἀλλ' ὁ Δαυῖδ ήτο περίεργος. Ἐπορεύθη εἰς τὴν ὁδὸν Ἀγ. Ἰακώβου, εὐτυχῶς δὲ ὀλίγον πρὸ τοῦ μεσονυκτίου.

Φθάσας εἰς τὸ τέταρτον πάτωμα, διέκρινε τὸν λευκὸν σταυρόν. Κτυπᾷ. Οὐδεὶς ἀνοίγει. Κτυπᾷ καὶ πάλιν καὶ ἐτοιμάζεται νὰ φύγῃ, νομίζων ὅτι ἡθέλησε νὰ ἀσπείσῃ μὲ αὐτὸν κάποιος ἐκ τῶν ὁμοτέχνων του, ὅτε ἡ γειτονικὴ θύρα ἀνοίγει καὶ παρυσιάζεται νέα κόρη μὲ κηρίον εἰς τὴν χεῖρα. Παρατηρεῖ τὸν Δαυῖδ, ὠχρᾷ καὶ ἔξω ἑαυτῆς γενομένη τῷ λέγει.

— Σεῖς εἶσθε! σεῖς, κύριε Δαυῖδ!

Ὁ Δαυῖδ ήτο ἐκπληκτός, διότι ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ νέα ἐκείνη κόρη ήτο τὸ ἀσθενικὸν του κοράσιον, ἡ Νεαρὰ Ἑλληνίς τοῦ τάφου τοῦ Βότσαρη.

— Εὐθύς νὰ φύγετε, Κύριε, ἐξαικολουθεῖ ἐκείνη, εὐθύς, διότι ἄλλως ἐχάθητε; Ὅκα σὰς φρονέουσιν καὶ θὰ χαθῶμεν καὶ ἡμεῖς, ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα μου. . . Ὅσε μου, δὲν ἤξευρα, πῶς εἶσθε σεῖς. . . Γρήγορα, γρήγορα, Κύριε Δαυῖδ!

Ὁ γλύπτης ἠσθάνθη ὅτι θὰ ήτο ὑπερτάτη ἀ-

σωρεύει εὐφυὴ ὑπὲρ τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐπιχειρήματα. «Εἶναι ἄρα λογικὸν νὰ πιστεύωμεν, λέγει, ὅτι τὰ οὐράνια σώματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ ἡμετέρα Γῆ ἐλαχίστην κατέχει θέσιν, ἐπλάσθησαν διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ἵνα ἡμεῖς οἱ ἀνθρώποι σκοποῦμεν τὸ φῶς αὐτῶν καὶ θεωρῶμεν τὴν θέσιν αὐτῶν καὶ τὴν κίνησιν;»

Ὁ μέγας φυσικὸς κατέστησε κοινὴν τὴν ἀστρονομίαν, ἥτις ἦτο τῶς περιωρισμένη εἰς τὰ ἀστεροσκοπεῖα, ἔρισα δὲ ἐξήγει διὰ παραβολῶν, καὶ μεταξὺ ἄλλων ἐδημοσίευσεν ὑπολογισμοὺς ἀγγινουστάτους περὶ τοῦ χρόνου, ὃν ἤθελε κατατρίψει σφαῖρα πυροδόλου, ἵνα ἀπὸ τῶν πλανητῶν μεταβῇ εἰς τὸν ἥλιον.

Τὰ φυσικὰ καὶ μαθηματικὰ ἔργα τοῦ Ὁλλανδοῦ ἐπιστήμονος δὲν εἶναι ἥττον σπουδαῖα τῶν ἀστρονομικῶν αὐτοῦ ἐρευνῶν. Ἐδημοσίευσεν διατριβὰς ἀξίας λόγου περὶ τοῦ Ἰσολογισμοῦ τῶν πιθανοτήτων, περὶ τῆς Ἀνταρκτικῆς καὶ τῆς διαθλάσεως τοῦ φωτός καὶ περὶ τῆς περιήρου Θεωρίας τῶν παραγοῦσων καμπυλῶν.

Ὁ Huygens ἐφεῦρε τὸ μικρόμετρον πρὸς καταμέτρησιν τῆς φαινομένης τῶν πλανητῶν διαμέτρου, ἐτελειοποίησε τὴν πνευματικὴν ἀντίαν καὶ τὸ βαρόμετρον, καὶ ἐπενόησε τὴν ἀληθῆ θεωρίαν τῶν τηλεσκοπίων, τέλος κατεσκεύασε ἀστρονομικὸν ἐργαλεῖον (planétaire), ὅπερ ἔγεινεν ἀφορμὴν ὑπὲρ ἀνακαλύψης ἀξιοσημείωτον ἰδιότητα τῶν συνεχῶν κλασμάτων.

Ἀλλὰ πρὸ πάντων κατέστησε τὸν Huygens περίφημον ἡ ἐφεύρεσις τῶν ἐκκενρούχων ὥρολογίων. Πρὸ αὐτοῦ αἱ κλεψύδραι καὶ τὰ ἀμωρολόγια ἦσαν τὰ μόνον γνωστὰ πρὸς καταμέτρησιν τοῦ χρόνου ἐργαλεῖα. Ἐφαρμόσας τὸ ἐκκενρὸς τοῦ Γαλιλαίου εἰς ἐπιτυχῆ συνδυασμὸν τροχῶν, σπουδαίως ὥρμησε τὴν τε ἀστρονομίαν καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἀπὸ τοῦ 1655 μέχρι τοῦ 1663 ὁ Huygens ἐταξείδευσε πολλάκις εἰς Γαλλίαν καὶ εἰς Ἀγγλίαν, προσελήθη δὲ εἰς Παρίσιον ὑπὸ τοῦ Κολβέρτου, ἄρτι συστήσαντος τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἔγινε μετ' ὀλίγον μέλος τῆς σοφῆς δημογύρεως. Ἐλαβε πρὸς τούτοις παρὰ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' εἰς ἀμοιβὴν τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἔργων σύνταξιν καὶ οἴκημα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βασιλέως.

Δυστυχῶς διαμαρτυρούμενος ὢν ἀπεμακρύνθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνακλήσεως τοῦ διατάγματος τῆς Νάντης. Μάτην ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἀυλικοὶ καὶ ἡ Ἀκαδημία προσεπάθησαν νὰ κρατήσωσιν αὐτόν. Ὁ Huygens, ἀγανακτῶν ἐπὶ τοῖς παθήμασι τῶν δημοφίλων του, διέκοψε πᾶσαν πρὸς τοὺς Παρισίους σχέσιν, ἔκτοτε δὲ ἀπέστειλε τὰς διατριβὰς αὐτοῦ εἰς τὴν Βασιλικὴν Ἑταιρίαν τοῦ Λονδίνου, καὶ μετέβη μάλιστα εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρωτεύουσαν, ὅπου ἐγνώρισε τὸν Νεύτωνα, καὶ προσεπάθησε ν' ἀνασκευάσῃ τὰ δόγματα αὐτοῦ.

Ὁ Huygens ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα ἐξ ἑτῶν. Ὡς οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ Descartes, Leibnitz καὶ Νεύτων, δὲν ἐνυμνεύθη. Ὡς εἶναι τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη. Ἀπὸ τοῦ 1695 εἶχεν ἀπολέσει ἐντελὲς τὰς διανοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, λυπηρὰ δὲ ἦτο ἡ θέα τοῦ οὕτω ἐξησθενημένου μεγάλου φυσικοῦ, ὅστις ὀλίγα εἶχε μόνον διαλείμματα ἐχερροσύνης. Ὁ Huygens ἦτο πλούσιος, εἶχε δὲ τὸ δικαίωμα, ὡς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ, νὰ ζῇ εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ διεκρίνετο, ἀλλ' ἐπροτίμησε τὴν ἡσυχίαν τοῦ κατ' ἰδίαν βίου καὶ τὴν γοητείαν τῆς ἐξοχῆς, ἐν ᾗ διήγαγε τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς του μελετῶν καὶ ἐργαζόμενος.

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΡΤΕΟΡ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

»Ω Γάλλοι, θὰ εἴσθε πάντοτε οἱ θελκτικώτεροι ἀλλὰ καὶ οἱ κουρότεροι τῶν Εὐρωπαίων!», ἀνέκραξέ ποτε περιώνυμος πολιτικὸς ἀνὴρ. Τοὺς λόγους τούτους ἀνεμνήσθημεν ἐσχάτως κατὰ τὴν πολύκροτον δίκην τοῦ συνταγματάρχου Ἰούγκ, καὶ ἦν ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ὠραία Κάουλα, ἄλλοτε σύζυγος τοῦ Ἰούγκ, ἦτο πανίσχυρος ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ Cisseu, καὶ εἰσέρχετο μέχρι τῶν ἀδύτων τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν, ὅπου κεῖνται τὰ μυστικὰ τῶν Γάλλων σχέδια, ἐν περὶ πτώσει νέου πολέμου κατὰ τῶν Γερμανῶν. Καὶ δὲν εἶνε μὲν εἰσέτι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ κ. Κάουλα ἐκλεψε τὴν ἀντέγραφον στρατηγικὰ σχέδια, ἀλλ' οὐχ ἥττον ἡ παρουσία γυναικὸς Αὐστριακῆς, ὁμολογουμένης ἐχούσης συμπαιδείας πρὸς τοὺς Γερμανοὺς, εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν εἶνε ἀνήκουστον σκάνδαλον, καὶ δικαίως συνεστράξε βαθείως οὐ μόνον τοὺς Παρισίους, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν Γαλλίαν. Ὅποια ἐλαφρότης ἐκ μέρους ἀνδρὸς, ὅστις θέλων νὰ εἶνε homme galant, ἐλησμονεῖ ὅτι εἶνε ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, καὶ συνάμα εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων στρατηγῶν τῆς Γαλλίας! Πολλάκις ἠκούσαμεν Γάλλους κατηγοροῦντας τὴν ἐλαφρότητα τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων. «Θὰ τοὺς ἐλάτρευον, ἐὰν ἦσαν ὀλιγώτερον ἐλαφροί», ἔλεγε ποτε ὁ μαρκήσιος κ.*, πρεσβευτὴς ἄλλοτε τῆς Γαλλίας εἰς τινὰ Ἑλληνικὴν.

— Ἀλλ' ἐξοχώτατε, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρατηρήσω ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἦσαν τόσον ἐλαφροὶ ὅσον καὶ οἱ σημερινοὶ Γάλλοι.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, δὲν εἴμεθα δὲ τόσον ἐλαφροί!

— Ἐχει κύριε, ἐξοχώτατε, ἡ μαρτυρία τοῦ Σατωβριάνδ;

— Βεβαίως, καὶ πολὺ.

— Λοιπὸν εὐχεστέθητε νὰ ἀναγνώσῃτε τὴν περιγραφὴν τῶν Γάλλων εἰς τὰς σημειώσεις, ἃς ὁ Σατωβριάνδ προσέθηκεν εἰς τὸ «Πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ», παραβάλατε ἔπειτα τὴν περιγραφὴν τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων, ἣν ἀναγινώσκει τις ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τοῦ Θουκυδίδου, καὶ

θὰ ὁμολογήσετε ὅτι ὁ Σατωβριάνδ σχεδὸν ἀντέγραψε κατὰ λέξιν τὸν Θουκυδίδην.

Ὁ μαρκήσιος δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἐφάνη σύνους.

Βεβαίως οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἦσαν ἐλαφροὶ καὶ τοὶ ἔχοντες μεγάλας ἀρετάς. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἔκοπτε τὴν οὐρὰν τοῦ σκύλου του, ἵνα ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν συμπολιτῶν του, ἀλλ' ἀμφιβάλλομεν ἂν ὁ Περικλῆς θὰ ἐφθάνεν εἰς τόσην ἐλαφρότητα, ὥστε νὰ ἐπιτρέψῃ καὶ εἰς θελκτικὴν Σπαρτιάτιδα νὰ ἔχῃ εἴσοδον ἐλευθέρην ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν τὰ μυστικὰ τοῦ Κράτους ἔγγραφα.

Ἐδημοσιεύθη τέλος πάντων τὸ νέον ποίημα τοῦ Βίκτωρος Οὐγγῶ, ὑπὸ τὸν τίτλον οὐχὶ «Ἡ ψυχὴ» (L'âme), ὡς πολλάκι παρίσιναι ἐφημερίδες ἀνῆγγειλαν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ ὄνος» (L'âne).

Εἶνε ὁ ὄνος τοῦ μύθου, ὅστις ὀμιλεῖ. Ἀπευθύνεται δὲ εἰς τὸν μέγαν τῆς Γερμανίας φιλόσοφον Κάντιον, ἵνα κοινοποιήσῃ εἰς αὐτὸν τὰς ἐντυπώσεις του ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Ὁ ὄνος ἀνέγνωσεν ὅλα, ἐσπούδασεν ὅλα, ἀλλ' ὡς ὁ Faustus τοῦ Faust, δὲν εἶνε πολὺ προκεχωρημένος, καὶ βλέπει τὸ ἄγονον τῶν σπουδῶν του. Ἐν τῷ μακρῷ αὐτοῦ διαλόγῳ ὁ ὄνος συζητεῖ περὶ πάντων, νῦν μὲν ἐξορκῶν τὴν φωνὴν του, ὅτε πρόκειται περὶ μεγάλων θεμελιωδῶν ζητημάτων, νῦν δὲ ἐπιχέων ἀφρονον εἰρωνείαν. Ὁ ὄνος εἰς ἀναζήτησιν ἐπιστημῶν σταματᾷ ἐνώπιον τῆς Ἀκαδημίας:

Pour augmenter la brume, hélas! les professeurs
Ajoutent doctement de l'encre aux épaisseurs,
Et l'Institut nous montre avec un air de gloire
L'énigme plus opaque et la source plus noire.
Oh! le bon vieux palais, gardé par deux lions!
Sa science met là tous ses tabellions,
Et l'on se complimente et l'on se félicite;
Et moi, l'âne, qui suis parmi vous en visite,
Je n'aurais jamais cru que l'homme triomphât.
À ce point de son vide et, si nul, fût si fat.

Ἀφ' οὗ ὁ ὄνος ἐπεθεώρησεν ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις, ἐπέστρεψεν ἀπηλπισμένος εἰς τοὺς σχολύμους του, ὁ δὲ Κάντιος μείνας μόνος, ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ ἑαυτὸν, ἐὰν τὸ ζῶον τοῦτο μὲ τὰ μακρὰ ὅσα δὲν ἔχει δικαίον:

Et l'âne disparut, et Kant resta lugubre.
—Où, dit-il, la science est encore insalubre.
L'esprit marche baissant la tête et parlant bas,
Et cette surdité de la bête n'est pas
Si stupide en effet, que d'abord elle semble
Puisqu'aux mains du savoir le flambeau sacré tremble.

Τότε παρουσιάζεται ὁ ποιητὴς ἵνα παρηγορήσῃ τὸν φιλόσοφον.

Τὸ νέον ἔργον τοῦ Βίκτωρος Οὐγγῶ ἔχει ἀνατιβήτως πολλὰς ποιητικὰς καλλονάς. Ἐν αὐτῷ βλέπει τις ὅ,τι καὶ εἰς τὰ ἄλλα τελευταῖα ἔργα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, τὸν λύχνον τῆς μεγαλοφυΐας, ὅστις, ἐν ᾧ σβύνει, ἀναδίδει κάποτε λάμψιν.

Φεῦ! οἱ μεγάλοι ἄνδρες θὰ ἀναπολώσι πάντοτε τὸν ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Gil-blas!

— Γνωρίζω, Gil-blas, τῷ ἔλεγε ποτε ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὅτι δὲν θὰ ἔχω πάντοτε τὸ πνεῦμα ζωηρόν. Τὰ ἀνθρώπινα πράγματα ἔχουν ἀμύνη καὶ παρακμὴν. Δὲν θέλω ὅμως εἰς τὴν συλλογὴν τόσων ὠραίων λόγων, οὓς ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος ἐξεφώνησα, νὰ προσθέσω λόγους ἀνευ οὐσίας. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν εὐθὺς ἄμα ἀρχίσῃ νὰ φανῇ ἡ φυσικὴ παρακμὴ εἰς τὸ πνεῦμά μου, νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ δὲν δύνασαι νὰ προσφέρῃς μεγαλειότητα ὑπηρεσίαν εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν δόξαν μου.

Ὁ Gil-blas εἰδοποίησεν ἐγκαίρως τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ἀλλ' εἰς ἀνταμοιβὴν ἐδιώχθη κακὴν κακῶς τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ οἴκου.

Πολλάκις ἐρρέθη ὅτι πρέπει ν' ἀμφιβάλλομεν δόποταν οἱ collectionistes μᾶς παρουσιάζωσιν ἀντικείμενα, ἅτινα ἀνήκον εἰς μεγάλους ἄνδρας τοῦ παρελθόντος καιροῦ. Ὅποταν λ. χ. ἐν Λονδίῳ ὁ λόρδος Ν. μᾶς δεῖκνυει ὑπερφάνως εἰς τὴν αἰθουσάν του τεμάχια παραπετασμάτων τῆς κυρίας Στάελ, τὴν γραφίδα δι' ἧς ὑπέγραψεν ἐν Φοντανεβλὼ τὴν παραίτησιν τοῦ Ὁ Ναπολέον, κτλ. ἅτινα πρέπει νὰ ἡγόρασεν ἀντὶ πολλοῦ χρυσοῦ, ἐπιτρέπεται νὰ ἐρωτῶμεν, ἂν ταῦτα πάντα εἶνε τῷ ὄντι γνήσια; ἐπίσης δόποταν ἡ ὠραία Ἀμερικανὴς Κ. . . ἐπιδεικνύῃ τὴν συλλογὴν τῶν μελανοδοχείων τῆς, συλλογὴν πλουσίαν, ὅπου βλέπει τις τὸ μελανοδοχεῖον τῆς Μαρίας Ἀντουανέτας, τῆς Πομπαδούρ, τοῦ Σατωβριάνδ καὶ τόσων ἄλλων ἐπιστημῶν προσώπων. Ἀλλ' οὐδέποτε ἐπὶ ἡλίου εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν ὅτι πρέπει ν' ἀμφιβάλλομεν καὶ περὶ τῆς γνησιότητος ἀντικειμένων, ὧν ἕκαμον χρῆσιν ζῶντες περιώνυμοι ἄνδρες. Ἐν τούτοις ὅ,τι συνέβη ἐσχάτως εἰς τὴν κόμησιν Α. . . πόσῃ νὰ μᾶς κάμῃ προσεκτικούς. Ἡ κόμησα Ἰσα Ἰσα ἤθελε νὰ τεθῇ μακρὰν παντός δισταγμοῦ. «Δὲν ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ παλαιὰ, ἀνέκραξε, ἐγὼ θὰ ἱδρύσω μουσεῖον πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς τοὺς συγχρόνους μᾶς». Ἐσύστησε λοιπὸν τὸ μουσεῖόν τῆς, καὶ ἐκεῖ βλέπομεν μεταξὺ τόσων ἄλλων περιέργων ἀντικειμένων, ἐν κορυφῇ τῆς περικνημίδος τοῦ Γκουινώ, ἕνα παλαιὸν χρυσότῃρα τοῦ Μείσσορν, ἐν ὑπόδημα τῆς Σάρας Βερνάρδ κτλ. ἀλλὰ δὲν εἶχε τι προσεχόμενον ἐκ τοῦ ζωγράφου Χέννερ. Ὡς γνωστὸν, ὁ Χέννερ εἶνε ἐκ τῶν μεγίστων συγχρόνων Γάλλων ζωγράφων. «Τὸ κοράσιον παρὰ τῇ πηγῇ» εἶνε ἀριστοτέλειον τέχνης.

Πῶς νὰ κατορθώσῃ ἡ κόμησα νὰ προμηθευθῇ πράγμα τι, οὗ ἕκαμε χρῆσιν ὁ Χέννερ; Δὲν ἐγνώριζε προσωπικῶς τὸν καλλιτέχνην; ἐν τούτοις λαμβάνει τὴν ἡρώϊκὴν ἀπόφασιν νὰ πορευθῇ μόνη πρὸς αὐτόν καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὸ ποθητὸν ἀντικείμενον. Ἡμέραν τινὰ λοιπὸν παρουσιάζεται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ καλλιτέχνου, ἀλλ' οὗτος εἶχε πρὸ μικροῦ ἐξέλθει. Ἡ κόμησα ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τῆς διηγέται εἰς τὸν ὑπὸ τῆς πόρτης

σκοπόν τῆς ἐπισκέψεώς της προσθέτουσα ὅτι ἐπλήρωνεν ἀκριβῶς ἀντικείμενόν τι, τοῦ ὁποίου εἶχε κάμει χρῆσιν ὁ μέγας ζωγράφος. Δὲν ἐζήτησε πρᾶγμα ἀξίας, ἀλλὰ παραμικρόν τι καὶ ἀνωφελὲς ἀντικείμενον.

Ὁ ὑπηρετής, πονηρὸς ὡς ὁ Σκαπίνος τοῦ Μολιέρου, ἐνόησε τὴν κόμησσαν, καὶ ἐπρότεινε νὰ δώσῃ αὐτῇ ἡ τιμὴν ἑκτακτοῦ, τὸ ὅποσον μάλιστα διήλθε διὰ τοῦ στόματος τοῦ κυρίου του.

— Ἀληθῶς! ἀνέκραξε μετὰ χαρᾶς ἡ κόμησσαν, ἀλλὰ τί; Θὰ εἶμαι τῶντι εὐτυχιστάτη!

— Κουκούτσια κερασίων, κυρία μου! Ἰσα, ἴσα ὁ κ. Henner προσγευμάτισε πρὸ ὀλίγου, καὶ τὰ κουκούτσια εἶνε ἀκόμη ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Δι' ἑκαστον πυρῆνα ἡ κόμησσαν ἐπλήρωσε προθύμως ἐν λουδοβίκειον καὶ ἀπῆλθεν εὐδαίμων.

Φεῦ! ἡ χαρὰ της δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Τὴν παρελθοῦσαν, ἐβδομάδα ἤτον, ὅπως καὶ ὁ Henner, προσκεκλημένη εἰς ἐπίσημον γεῦμα. Εἰς τὰ ἐπιδόρπια παρετέθησαν κεράσια, ἀλλ' ὁ Henner οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἤγγισε.

— Πῶς; δὲν τρώγετε κεράσια, ἀφ' οὗ μάλιστα κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν εἶνε τόσον σπάνια; ἡρώτησεν ἐκπληκτος ἡ κόμησσαν.

— Ὅχι, κυρία μου, εἶνε καρπὸς ὃν ἀηδιάζω καὶ οὐδέποτε τρώγω.

Ὁ ὑπηρετής εἶχε δώσει εἰς τὴν κόμησσαν πυρῆνας κερασίων, τὰ ὅποια αὐτὸς οὗτος εἶχε φάγει!

* *

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἰωσήφ ὁ Β', αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ὁδοιπορῶν ἀγνώριστος, κατέλυσε εἰς χωρίον, ὅπου εἰσελθὼν εἰς μικρὸν ξενοδοχεῖον, ἐζήτησε δύο αὐγά νωπά.

Ἐκ τῆς ἀδιακρισίας ἑνὸς τῶν θεραπευτῶν ἡ ξενοδόχος ἔμαθε τίς ἦτο ὁ ξένος της.

Ὅτε ἐξητήθη ὁ λογαριασμὸς, ἡ ξενοδόχος ἐζήτησεν ἐν λουδοβίκειον δι' ἑκαστον ὄν.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐκπλαγεὶς διὰ τὴν υπερβολικὴν ταύτην τιμὴν, ἡρώτησεν:

— Εἶνε λοιπὸν πολὺ σπάνια τὰ αὐγά ἐδῶ;

— Ὅχι, αὐθέντα μου, ἀπεκρίθη ἡ ξενοδόχος, ἀλλὰ οἱ αὐτοκράτορες μόνον σπανίζουσιν.

Ἄν καὶ ὀλίγον φιλάργυρος Ἰωσήφ ὁ Β' διέταξε καὶ ἐπλήρωσαν τὰ δύο λουδοβίκεια.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Τὸν δοῦκα τοῦ Lauzun, καταδικασθέντα εἰς θάνατον τῷ 1793, ἤλθε νὰ ζητήσῃ καὶ παραλάβῃ ὅπως ἀπαγάγῃ εἰς τὸ ἱκρίωμα ὁ δῆμιος, καθ' ἣν ὥραν ὁ δοῦξ ἀπεγεύετο δωδεκάδα τινὰ ὀστρείδων.

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν, ἄφεςτέ με νὰ τελειώσω τὰ ὀστρείδιά μου, τοῦτο δὲν θὰ διαρκέσῃ πολὺ.

Μεταξὺ δὲ τρώγων τὰ νόστιμα ὀστρακώδη, ἔλεγε καὶ πρὸς τὸν δῆμιον:

— Διὰ τὸ ἔργον, ὅπου μετέρχεσθε, χρειάζεται δύναμις· πιστεῖτε ἐν ποτήριον ἀπὸ τὸν λευκὸν τοῦτον οἶνον· εἶνε κάλλιστος.

Ἀνέβη ἔπειτα εἰς τὸ μοιραῖον ἱκρίωμα, καὶ ὑπέστη τὸν θάνατον μετὰ τῆς ἀνδρίας, ἣν εἶχε δεῖξῃ εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν.

Πολλάκις, παρατηρεῖ Ἀλέξανδρος Δumas ὁ υἱός, λέγουσι κοινῶς: Αἱ δουλειαίς· ὁ δεῖνα κάμνει καλὰς δουλειαίς, καὶ τὰ παρόμοια. Ἀλλὰ τί εἶνε ὅλαις αἱ δουλειαίς αὐταίς; — Ἡ περιουσία τῶν ἄλλων.

Ἐν τῇ ὁδῷ Ἐρμού πρὸ ἀδαμαντοπωλείου: Ἡ σόζυρος. — Ἄ, τί ὠραῖοι ἀδάμαντες, Γιάγκο! Ὁ σόζυρος. — Ἐλα, ἀγαπητή μου, νὰ ἴδῃς εἰς τὸ ἀντικρινὸν κατὰστημα ὀλόκληρον κοστοῦμι διὰ δεκαεπτὰ φράγκα.

ΙΩΝΑΣ.

ΑΔΗΘΕΙΑΙ

Ὁ κοινωνικὸς βίος ἔχει τὸ κακὸν νὰ διεγείρῃ ἀνῶμαλα πάθη καὶ νὰ δημιουργῇ περιπτώσεις, αἵτινες καθιστῶσι δυσχερῆ τὴν διάκρισιν τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἐνῶ αὕτη ἔπρεπε νὰ εἶνε εὐδιάκριτος καὶ πλατεῖα.

*

Μακάριος ὁ γνωρίζων νὰ λέγῃ ὅχι. Μόνος ὁ δυνάμενος νὰ εἴπῃ ὅχι καὶ εἰς παιδίον καὶ εἰς πτωχὸν καὶ εἰς γέροντα καὶ εἰς γυναῖκα ἀκόμη εἶνε πράγματι κύριος τοῦ καιροῦ του, τῆς παρουσίας του, καὶ αὐτῆς τῆς τιμῆς του (Octave Feuillet).

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἐκδοσις τῆς Ἑστίαις, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητάς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Αἱ ἐκ μελάνης κηλίδες, ἂν μὲν εἶνε πρόσφατοι, καθαρίζονται δι' ὕδατος καὶ σάπωνος· ἂν δὲ παλαιαί, διὰ ζωμοῦ λεμονίου· ἂν δὲ μὴδ' οὕτως ἀφαιρεθῶσιν, ἐλαχίστη ποσότης ὀξάλικοῦ ὀξέως ἐξαλείφει αὐτάς. Πρέπει ὅμως παραχρῆμα νὰ τρίψωμεν δυνατὰ εἰς ἄφθονον ὕδωρ τὸ οὕτω καθαρισθὲν ἔνδυμα, διότι ἄλλως τὸ ὕφασμα καίμενον ἐκ τῶν καυστικῶν αὐτῶν ὑλῶν σχίζεται εὐθὺς μετὰ ταῦτα. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ καθαρίζειν τὴν μελάνην εἶνε χρήσιμος εἰς τὰ ἀσπρόρουχα μόνον, εἰς δὲ τὰ χρωματιστὰ ὀλίγον γάλα δύναται νὰ συντελέσῃ πρὸς καθαρισμὸν τῆς μελάνης καὶ ἔπειτα σαπῶνισμα πρὸς ἐξάλειψιν τοῦ γάλακτος.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΓΡ. ΚΟΡΙΝΘ. Π. Σ. ΠΑΛΑΤΙΑ «Ο ΜΟΝΟΙΟΣ».